

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут архітектури, будівництва та землеустрою
Кафедра автомобільних доріг, геодезії та землеустрою

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему:

**Інвентаризація земель сільськогосподарського призначення
аграрного підприємства на території Великобагачанської селищної
ради Полтавської області**

Розробила: **Антоненко Віта Володимирівна**

студентка гр. 301 пБЗ
спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»
№ з.к. 9479390

Керівник: **Ткаченко І.В.**
к.т.н., доцент кафедри автомобільних доріг,
геодезії та землеустрою

Рецензент: _____

Полтава 2024

Зміст

Вступ	5
 Розділ I	
Нормативно-правові та методичні основи інвентаризації земель	9
1.1 Законодавче регулювання інвентаризації земель	9
1.2 Порядок проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення	21
 Розділ II	
Землевпорядне обстеження території щодо інвентаризації земель сільськогосподарського призначення Диканської селищної ради Полтавського району Полтавської області	30
2.1 Загальні відомості та природна характеристика місця розташування об'єкту	30
2.2 Топографо-геодезична забезпеченість території	39
 Розділ III	
Проектні рішення щодо інвентаризації земель сільськогосподарського призначення за межами населеного пункту Орданівка Диканської селищної ради Полтавського району Полтавської області	46
3.1 Створення геодезичної основи для інвентаризації земель	46
3.2 Складання технічної документації з інвентаризації земель	54
 Висновки	61
 Список використаної літератури	64

					КРБ 301 пБЗ 9479390			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дат				
Розроб.		Антоненко В.В.			Інвентаризація земель сільськогосподарського призначення аграрного підприємства на території Великобагачанської селищної ради Полтавської області	Стадія	Арк.	Аркуші
Керівник		Ткаченко І.В.					3	
Реценз.						Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра АЛГ та З		
Н. Контр.								
Затверд.								

ВСТУП

В умовах проведення земельної реформи відбувається трансформація економічних відносин між суб'єктами господарювання у сфері землекористування. Унікальність земельних ресурсів та необхідність забезпечення їх раціонального, ефективного використання потребують розбудови організаційно-методичних положень системи обліку з урахуванням ресурсозбереження. Забезпечення раціонального землекористування зумовлюють необхідність розробки стратегії ресурсозбереження важливість достовірної інформації про стан, якість та ефективність використання земельних ресурсів суб'єктами господарювання.

Актуальність теми. Виконання на належному рівні управлінських функцій держави щодо планування, моніторингу та контролю за використанням та охороною земель залежить від наявної повної, об'єктивної та достатньої інформації щодо них.

Важливим джерелом отримання такої інформації є проведення інвентаризації земель, яка передбачає встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервація деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель; встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі ефективних управлінських рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Крім цього, проведення інвентаризації земель забезпечить найефективніше використання земель, прискорить проведення робіт по розмежуванню земель державної та комунальної власності, створить сприятливі умови для формування прозорого земельного ринку. Тому для проведення інвентаризації земель в межах всієї України необхідно

					БКР 301 пБЗ 9479390	Арк.
						6
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

сформувати єдині методичні підходи та розробити порядок виконання відповідних робіт. Основу земельного фонду України складають землі сільськогосподарського призначення (42,7 млн. га або 70,8 % загальної площі України). Важливу роль у розбудові земельних відносин, у раціональному використанні земельних ресурсів для їх збереження відіграє система обліку земельних ресурсів, яка є ключовим елементом інформаційного забезпечення прийняття дієвих управлінських рішень. Формування належного інформаційного забезпечення для управління земельними ресурсами сприятиме здійсненню реальної їх оцінки, розробці ефективних стратегій подальшого використання існуючих земельних ресурсів, визначенню відповідних напрямів ресурсозбереження.

Мета і завдання роботи. Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення інвентаризації та обліку земельних ресурсів в умовах ресурсозбереження. Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- ✓ розкриття суті створення інвентаризаційної основи та обліку земельних угідь для ведення державного земельного кадастру;
- ✓ виявлення земельних ділянок ,що не використовуються або використовуються нераціонально, не за призначенням;
- ✓ дослідити класифікацію земельних ресурсів для потреб обліку та визначення напрямів її подальшого використання;
- ✓ проаналізувати стан нормативно-правового забезпечення інвентаризації земельних ресурсів;
- ✓ обґрунтувати концептуальні засади облікової політики як дієвого інструменту оптимізації обліку земельних ресурсів;
- ✓ сформувати пріоритетні напрями розвитку методичних положень інвентаризації та обліку земельних ресурсів;

					БКР 301 пБЗ 9479390	Арк.
						7
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

✓ забезпечити створення банку даних на паперовій основі та електронних носіях для оцінки інформаційної місткості звітності в контексті подання інформації про земельні ресурси.

Об'єктом дослідження є інвентаризація земель сільськогосподарського призначення в межах населеного пункту Радивонівка на території Великобагачанської селищної ради Миргородського району Полтавської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних засад інвентаризації та обліку земельних ресурсів в умовах ресурсозбереження.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання явищ і процесів у системі обліку.

Вивчення сучасного стану земельних відносин, класифікації земельних ресурсів здійснено на основі використання методів теоретичного узагальнення, групування та аналогії.

Методи аналогії, системного підходу, аналізу та синтезу, індукції, дедукції застосовано для розробки методичних положень облікового відображення земельних ресурсів та прав користування ними

Визначення напрямів удосконалення порядку відображення земельних ресурсів у звітності ґрунтується на використанні таких методів: спостереження, конкретизації, аналогії, компаративного аналізу.

Використання моделювання, логічного узагальнення, графічного методу забезпечили розробку пропозицій з удосконалення облікового відображення земельних ресурсів в умовах використання комп'ютерних технологій.

Структура та обсяг роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, 36 літературних джерел, містить 3 таблиці, 14 малюнків та 15 додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи 83 сторінки.

					БКР 301 пБЗ 9479390	Арк.
						8
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИКО МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА.

Природа земельних відносин обумовлена економічним і юридичним та екологічним середовищем, тобто передумовами функціонування, розвитку і відтворення економіки. Для земельних відносин притаманні економічні, культурно-освітні, морально-етичні, організаційні, політичні, соціальні і юридичні аспекти. [20]

Основними завданнями земельної реформи на сучасному етапі є ефективним та раціональне використання земель, перехід земельних відносин на ринкові засади. [5]

1.1 Законодавче регулювання інвентаризації земель.

Раціональне використання землі – це таке використання, яке відповідає її цільовому призначенню, забезпечує високу ефективність землекористування та охорону, спрямовану на запобігання необґрунтованого вилучення земель сільськогосподарського призначення, захист від антропогенного впливу, відтворення і підвищення продуктивності земель. [30]

Раціональне використання та облік земель – два взаємопов'язаних і невіддільних один від одного процеси, спрямовані на підвищення продуктивних сил землі. Вони передбачають: раціональну організацію території, збереження і підвищення родючості ґрунтів та інших властивостей землі; захист земель від ерозії, забруднення відходами виробництва, хімічними і радіоактивними речовинами та інших процесів руйнування; захист сільськогосподарських угідь від процесів культуртехнічного стану земель; рекультивацію порушених земель, заходи щодо підвищення родючості та інших корисних властивостей землі;

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						9
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

консервацію сільськогосподарських угідь; збереження родючого шару ґрунту; розробку і впровадження еколого-економічної оцінки земель та використання її при обґрунтування розміщення виробництва сільськогосподарської продукції, поглиблені спеціалізації агропідприємств. [28]

Раціональне природокористування, охорона навколишнього природного середовища вимагають певних витрат виробництва. Це пов'язане з додатковими вкладеннями і впровадженням нових засобів виробництва, що забезпечують ефективне використання природних ресурсів, сприяють збереженню і підвищенню родючості ґрунту. Загалом ефективне використання землі передбачає отримання прибутку за допомогою всіх можливих засобів виробництва. [32]

Розв'язання ряду складних проблем знаходиться в площині екологізації сільськогосподарського землекористування, так як відомо, що в сільському господарстві України використовується найбільше земельних ресурсів. [10]

Екологізація сільськогосподарського землекористування – це розробка й впровадження системи технологічних, економічних і правових заходів щодо економічно вигідного використання сільськогосподарських земель, збереження та відтворення їхнього продуктивного потенціалу [18].

Концептуальною основою екологізації землекористування в Україні повинна стати загальноприйнята у світі концепція сталого розвитку, яка набула широкого вжитку в науці й практиці в усіх економічних секторах і на всіх адміністративних рівнях. [29]

Сталий розвиток – це такий розвиток, при якому задовольняються потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. [25]

Управління, яке зорієнтоване не на розвиток, а підтримку функціонування керованої системи, слід кваліфікувати як регулювання. Регулювання земельних відносин – це внесення корективів у характер

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						10
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

земельних відносин в кожний даний момент такої програми управління, яка забезпечуватиме протидію зовнішньому впливу і зберігатиме систему в стані спокою [4].

Протилежно регулюванню, з його орієнтацією на процес, - є організація, яка спрямована на структуру керованої системи і системи в цілому організація стає необхідним елементом розвитку [18].

Економічні, соціальні проблеми, які набули кризової гостроти, вимагають пошуків нових моделей, схем використання і охорони земель. Досягнення цієї умови і треба шукати через подальший розвиток земельного менеджменту, який є підвалиною гармонізації суспільства і природи, рушійною силою сталого розвитку землекористування. [14]

Земельна реформа в Україні пройшла ряд етапів. Перший етап земельної реформи був розпочатий після того як Верховна рада Української РСР прийняла постанову від 18 грудня 1990 року «Про земельну реформу» в якій оголосила, що з 15 березня 1991 року всі землі Української РСР являються об'єктами земельної реформи. Земельна реформа є складовою частиною економічної реформи, здійснюваної в Україні у зв'язку з переходом економіки держави до ринкових відносин. Завданням цієї реформи є перерозподіл земель з одночасною передачею їх у приватну та колективну власність, а також у користування підприємствам, установам і організаціям з метою створення умов для рівноправного розвитку різних форм господарювання на землі, формування багатокладної економіки, раціонального використання та охорони земель [19].

Другий етап земельної реформи розпочався у січні 1992 року з прийняття Постанови Верховної ради «Про форми власності на землю» [20]. В Постанові було вказано, що запровадити в Україні порядок з державною – колективну і приватну форми власності на землю. Всі форми власності є рівноправними. Важливим етапом земельної реформи також було прийняття нової редакції Земельного кодексу. [20].

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						11
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Третім етапом земельної реформи було прийняття Указу Президента «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва» [23] був прийнятий з метою створення умов для рівноправного розвитку всіх форм власності та господарювання на землі, посилення стимулювання праці громадянами та забезпечення на цій основі збільшення виробництва сільськогосподарської продукції. Наступним етапом стало прийняття Указу Президента України «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» [21]. Згідно цього указу визначалося, що паюванню підлягають сільськогосподарські угіддя, які були передані у колективну власність недержавним сільськогосподарським підприємствам. Саме з цього часу почався розподіл земель колективних сільськогосподарських підприємств між його працівниками і пенсіонерами на земельні частки (паї), без виділення їх в натурі (на місцевості). Указ Президента України «Про деякі заходи щодо поліпшення умов господарювання недержавних сільськогосподарських підприємств» [22]. Указ забезпечує умови для ефективної діяльності сільськогосподарських кооперативів, приватних сільськогосподарських підприємств, селянських (фермерських) господарств, товариств, а також інших сільськогосподарських товариств заснованих на умовах приватної власності. Указ Президента «Про захист прав власників земельних часток (паїв)» [24].

Земельний кодекс України – основний нормативно-правовий акт земельного законодавства України. Земельний кодекс є кодифікованим нормативним актом (законом), який конкретизує положення Конституції України [1] щодо регулювання земельних відносин, визначає основний зміст практично всіх інститутів земельного права. Земельний кодекс України [2] являє собою основний документ земельного законодавства, яким регулюються земельні відносини з метою створення необхідних умов для раціонального використання і охорони земель, також регулює

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						12
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

рівноправний розвиток всіх форм власності на землю і форми господарювання. [2]

Четвертий етап земельної реформи розпочався з прийняття Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» [23]. На підставі даного Указу передбачалося вільний вихід членів КСП зі складу підприємств зі своїми земельними та майновими паями для створення нових видів підприємницької діяльності.

Основним завданням земельної реформи на сучасному етапі є ефективно та водночас раціональне використання земельних ресурсів, переведення земельних відносин на ринкові засади. [7]

Земля є одним із головних природних ресурсів, джерелом життя людей. Земля – це основа, просторовий базис життя людини, а також головний засіб виробництва продовольства та сировини, основа сільськогосподарського виробництва. [1]

Територія України є найбільшою країною Європи, а за якісним складом ґрунтів та біопродуктивністю угідь – однією з найбагатших держав світу. Землі України є одними з найкращих у Європі. Господарська освоєність території становить 82%. При цьому сільськогосподарське освоєння земель перевищує 70% і є одним з найвищих в світі.

Структура земельного фонду постійно змінюється. Постійно збільшується розораність землі.

У результаті проведення земельної реформи в Україні виникла низка нових агровиробничих формувань ринкового типу. Зі змінами форм господарювання змінилися межі землекористування, розміри земельних ділянок, що призвело до труднощів у їх збалансованій обробці і здійсненні заходів щодо їх охорони. [12]

У процесі земельної реформи було здійснено перехід до різних форм земельної власності і проведено безкоштовний перерозподіл землі на користь громадян. Кадастр земельних ресурсів є інформаційною базою для

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						13
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

ведення землеустрою, регулювання земельних відносин, оподаткування та інвестиції з метою збалансованого використання земель [27].

Наведені екологічні та економічні заходи формування збалансованого сільськогосподарського землекористування повинні враховувати специфіку місцевих ґрунтово-кліматичних особливостей і регіональну спеціалізацію сільського господарства. Екологічність та економічність як найважливіші показники господарської діяльності повинні враховуватися у всіх аспектах й на всіх стадіях формування матеріально-технічної та біоресурсної бази агропромислових комплексів. [35]

Збільшення антропогенних навантажень на земельні ресурси, зумовлене зростанням населення та науково-технологічним процесом, призвело до того, що площа земельних ресурсів, яка припадає на душу населення, постійно скорочується. [36]

Розміщення і структура сільськогосподарських угідь на території України визначається природно-кліматичними та екологічними умовами виробництва. Сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Порушено екологічно допустиме співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що в свою чергу негативно впливає на стійкість землекористувань. Надмірна розораність території та величезний вплив діяльності людини призвели до порушення природного процесу ґрунтоутворення, також призвели до ерозійних процесів. [35]

У ХХ ст. антропогенне навантаження на земельні ресурси різко зросло. З розвитком урбанізації промислова транспортна забудова стала все активніше наступати на сільськогосподарські угіддя. Особливо великої шкоди завдає відкрита розробка корисних копалин, в результаті чого відбувається скорочення сільськогосподарських угідь при цьому навантаження на землю зростає, а забезпеченість земельними ресурсами зменшується. [26]

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						14
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Державна політика використання земель повинна мати природоохоронний, ресурсозберігаючий характер та передбачати збереження ґрунтів, обмеження впливу на рослинний і тваринний світ, геологічні породи та інші компоненти навколишнього середовища. [68]

Усі землевласники, землекористувачі та орендарі, незалежно від форм і термінів використання землі, здійснюють роботу щодо захисту та підвищення якості земель власним коштом. Вони несуть відповідальність за погіршення екологічного стану на своїй земельній ділянці та прилеглих територіях. [4]

Дані теоретичні питання потребують законодавчого обґрунтування.

Стратегічною правовою основою раціонального використання та охорони земель є Конституція України [1], прийнята Верховною Радою 28 червня 1996 року. В головному документі нашої держави зазначається, що земля є національним багатством і перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю, яке набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою відповідно до Основного Закону (ст. 14, 41), гарантується державою. [1]

Конституція України, з огляду на надзвичайну важливість землі у всіх сферах життєдіяльності народу, відокремлює землю від інших об'єктів нерухомості, передбачає принципи її особливої охорони і визнає три форми права власності на землю: приватну, державну та комунальну. [1]

Згідно із статтею 8 Конституції України, закони та інші нормативно-правові акти повинні прийматися тільки з урахуванням Основного Закону і відповідати йому. [1]

Одним з основних законодавчих актів України, які регламентують раціональне використання і охорону земель, рівноправний розвиток всіх форм власності на землю і господарювання, збереження та відтворення родючості ґрунтів, поліпшення природного середовища, охорону прав громадян, підприємств, установ і організацій на землю, є Земельний кодекс України від 25.10.2001 року [2].

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						15
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

На розвиток Земельного кодексу Верховною Радою України прийнято ряд законів, які регулюють питання використання та охорони земель. [2]

У процесі виконання Закону України "Про землеустрій" від 22.05.2003 року [3] реалізуються основні принципи і напрями землеустрою, а саме:

- ✓ забезпечення соціальної функції землеволодінь і землекористувань;
 - ✓ створення юридичних, територіальних та еколого-економічних умов щодо реалізації громадянами України прав на земельні ділянки;
 - ✓ досягнення комплексності розвитку територій, вивчення й організація використання їх як сукупності складних природних і антропогенних екосистем;
 - ✓ пріоритетність сільськогосподарського землеволодіння та землекористування;
 - ✓ забезпечення рівних умов розвитку різних форм господарювання на землі;
 - ✓ недопустимість вилучення для несільськогосподарських потреб особливо цінних продуктивних земель;
 - ✓ забезпечення раціонального землекористування та охорони земель.
- [3]

Ключові питання щодо забезпечення ощадливого та екологічнобезпечного землекористування регламентуються Законом України «Про охорону земель» від 19.06.2003 року [4], в якому визначено:

- ✓ основні напрями охорони та екологічного захисту земель;
- ✓ компетенцію органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері охорони земель;
- ✓ обов'язки фізичних і юридичних осіб у сфері охорони та раціонального використання земельних ресурсів;
- ✓ нормативи в галузі охорони земель;
- ✓ порядок фінансування заходів щодо охорони та раціонального використання земельних ресурсів;

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						16
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

- ✓ види стимулювання заходів щодо охорони та еколого-безпечного використання земель і підвищення родючості ґрунтів;
- ✓ відповідальність за порушення законодавства про охорону земель;
- ✓ основні напрями міжнародного співробітництва у сфері охорони земель. [4]

Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25.06.1991 року [5] визначає правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь. Закон встановлює основні принципи охорони навколишнього природного середовища, серед яких вагомим є принцип пріоритетності вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності.

Закон України "Про державний контроль за використанням і охороною земель" [8] від 19 червня 2003 року визначає правові, економічні та соціальні основи організації здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і спрямований на забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів та охорону довкілля.

Закон України "Про колективне сільськогосподарське підприємство" від 14.02.1992 року [10] врегульовує правові, економічні, соціальні та організаційні умови діяльності колективного сільськогосподарського підприємства. Він спрямований на забезпечення повної самостійності зазначеного підприємства, реалізацію його можливостей як суб'єкта господарювання, визначає його права і обов'язки у здійсненні господарської діяльності. Закон гарантує недопустимість втручання держави у здійснення господарських функцій колективного сільськогосподарського підприємства, обмеження його права та інтересів з боку органів державної влади і управління.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						17
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 року визначає: [12]

- ✓ види господарських товариств та порядок їхнього створення;
- ✓ установчі документи та вимоги до їхнього змісту;
- ✓ права та обов'язки засновників та учасників товариства;
- ✓ власність на майно товариства;
- ✓ порядок зміни статутного фонду, облік і звітність товариства;
- ✓ структура органів управління товариств та їхню компетенцію;
- ✓ порядок припинення діяльності товариства [12].

Питання, пов'язані з веденням особистого селянського господарства, їх облік, права та обов'язки членів особистого селянського господарства, припинення ведення особистого селянського господарства регулює Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 року [11].

Задля запобігання таких негативних явищ було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів» [15], який набрав чинності 11.08.2010 року. Відповідно з внесеними змінами у Земельний кодекс власники та користувачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва площею понад 100 га повинні використовувати їх відповідно до розроблених та затверджених в установленому порядку проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь і передбачають заходи з охорони земель. [2]

Згідно зі змінами внесеними цим же Законом в Закон України «Про охорону земель» визначається таке поняття як ґрунтовтома, що представляє собою порушення біоенергетичного режиму ґрунтів та різке зниження урожайності сільськогосподарських культур внаслідок їх беззмінного вирощування або частого повернення на попереднє поле сівозміни, що призводить до погіршення якісного стану ґрунтів, накопичення у ґрунтах специфічних хвороботворних мікроорганізмів та

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						18
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

насіння бур'янів. Для кожного природно-сільськогосподарського регіону з метою досягнення високих і стабільних урожаїв, запобігання виснаження та втраті родючості ґрунтів встановлюються нормативи оптимального співвідношення культур у сівозмінах [16].

Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи в сфері сільськогосподарського виробництва“ [23] був виданий з метою створення умов для рівноправного розвитку різних форм власності та господарювання на землі, вільного вибору їх громадянами України, посилення стимулювання праці та забезпечення на цій основі збільшення виробництва сільськогосподарської продукції. [23]

Указ Президента України “Про порядок паювання земель, переданих в колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям” від 08.08.1995 року [21] визначає, що паюванню підлягають сільськогосподарські угіддя, що передані в колективну власність недержавним сільськогосподарським підприємствам. [21]

Указ Президента „Про деякі заходи щодо поліпшення умов господарювання недержавних сільськогосподарських підприємств” від 09.03.2000 року [22] забезпечує умови для ефективної діяльності сільськогосподарських кооперативів, приватних (приватно-орендних) сільськогосподарських підприємств, селянських (фермерських) господарств, господарських товариств, а також інших сільськогосподарських підприємств, які засновано на приватній власності. [22]

Указом Президент України від 21.11.2005 року Про рішення Ради безпеки і оборони України від 29 червня 2005 року “Про стан додержання вимог законодавства та заходи щодо підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель” [24] постановив Кабінету Міністрів розробити до 1 січня 2006 року Концепцію вдосконалення земельних відносин на 2006-2020 роки, передбачивши в ній заходи щодо: підвищення ефективності

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						19
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

державного управління та контролю за раціональним використанням та охороною земель, додержанням законодавства при наданні, вилученні та продажу земельних ділянок; захисту прав власності на землю, прискорення створення системи реєстрації таких прав; формування та розвитку ринку земель; забезпечення здійснення громадського контролю за прийняттям рішень щодо регулювання земельних відносин, а також за використанням та охороною земель; удосконалення нормативно-правової та методичної бази розвитку ринкових земельних відносин. [24]

Землеустрій має місце в усіх галузях народного господарства. Землеустрій зводиться до створення просторово – територіальних умов для раціонального використання і охорони землі окремих землекористувачів та землеволодінь. Об'єктом проектування цього виду землеустрою являється територіальна організація виробництва на підприємствах, які ведуть сільськогосподарське виробництво, на закріплених за ними землях. [3]

Закон України « Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5.02 2015 р. №157- У111. Цей Закон регулює відносини , що виникають у процесі добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст. В дію вступив з 01.01. 2017 року.

Закон України від 01.07.2004 р. „Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень" врегульовує відносини у сфері державної реєстрації прав на нерухоме майно всіх форм власності, їх обмежень і право чинів щодо нерухомості, а також встановлює обов'язковість державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. [13].

Цей закон визначає правові, економічні, організаційні засади створення у складі державного земельного кадастру єдиної системи державної реєстрації речових прав на земельні ділянки та інше нерухоме майно, обмежень цих прав. [13]

Нормативною правовою базою для виконання інвентаризаційних робіт є: Земельний кодекс України, Закон України “Про землеустрій”, “Порядок проведення інвентаризації земель”, затвердженого Постановою

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						20
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

КМУ від 23.05.2012 року № 513, Закон України “Про топографо – геодезичну і картографічну діяльність”, Інструкція з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА – 2.04 – 02 – 98), Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 року № 1051 «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру», Наказ Державного комітету України із земельних ресурсів № 548 від 23.07.2010 року, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01.11.2010 року за № 1011/18306 «Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель». [12, 14, 15]

1.2 Порядок проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення.

Під час здійснення землеустрою визначається порядок та вимоги щодо проведення інвентаризації земель та складання за її результатами технічної документації із землеустрою щодо проведення інвентаризації земель. Інвентаризація земель проводиться з метою: [16]

- ✓ встановлення місця розташування об’єктів землеустрою, їх меж, розмірів, правового статусу;
- ✓ виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням;
- ✓ виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення Державного земельного кадастру;
- ✓ здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. для інформаційного наповнення Державного земельного кадастру. [16]

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						21
<i>Зм.</i>	<i>Лис</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дат</i>		

Для інформаційного наповнення Державного земельного кадастру проводиться Державна інвентаризація земель шляхом формування земельних ділянок незалежно від форми власності, визначення їх угідь та у разі потреби віднесення таких земельних ділянок до певних категорій. Інвентаризація земель проводиться з урахуванням принципів плановості, достовірності та повноти даних, послідовності і стандартності процедур, доступності використання інформаційної бази, узагальнення даних з додержанням єдиних засад та технології їх оброблення. Об'єктами інвентаризації земель є територія України, територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин, масив земель сільськогосподарського призначення, окремі земельні ділянки. [22]

Інвентаризація земель проводиться в межах адміністративно-територіальних одиниць, територій, межі яких визначені проектами формування територій і встановлення меж сільських, селищних рад, масивів земель сільськогосподарського призначення, окремих земельних ділянок. Під час проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення здійснюються заходи, визначені статтею 35 Закону України "Про землеустрій". [5]

Вихідними даними для проведення інвентаризації земель є:

- ✓ матеріали з Державного фонду документації із землеустрою;
- ✓ відомості з Державного земельного кадастру в паперовій та електронній (цифровій) формі, у тому числі Поземельної книги; книги записів реєстрації державних актів на право власності на землю та на право постійного користування землею, договорів оренди землі; електронних документів, що містять відомості про результати робіт із землеустрою;
- ✓ містобудівна документація, затверджена в установленому законодавством порядку;
- ✓ планово-картографічні матеріали, в тому числі ортофотоплани, складені за результатами виконання робіт відповідно до Угоди про

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						22
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

позику (Проект “Видача державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвиток системи кадастру”) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 17 жовтня 2003 р., ратифікованої Законом України від 15 червня 2004 р. № 1776-IV;()

- ✓ відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;
- ✓ копії документів, які посвідчують речові права на земельну ділянку або підтверджують сплату земельного податку. [5]

При проведенні інвентаризації сільськогосподарських земель можуть використовуватися схеми формування екомережі, матеріали дистанційного зондування землі, лісовпорядкування, проекти створення територій та об’єктів природно-заповідного фонду, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі. [6]

Підставою для проведення інвентаризації земель є рішення Верховної Ради, відповідного органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим чи органу місцевого самоврядування щодо виконання відповідних робіт, договори, укладені між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками технічної документації, судові рішення. [6]

Підставою для проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення є:

- ✓ для земель державної власності - рішення органу виконавчої влади, уповноваженого здійснювати розпорядження земельною ділянкою;
- ✓ в інших випадках - рішення селищної, міської ради, на території якої розташований масив. [7]

Проведення державної інвентаризації земель забезпечує Держгеокадастр або його територіальний орган шляхом прийняття Наказу про проведення державної інвентаризації земель. [9]

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						23
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Замовниками технічної документації можуть бути органи державної влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим чи органи місцевого самоврядування, землевласники і землекористувачі. [13]

Виконавцями є: [5]

- ✓ юридичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працює за основним місцем роботи не менше двох сертифікованих інженерів-землепорядників, які є відповідальними за якість робіт із землеустрою;
 - ✓ фізичні особи - підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землепорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою.
- [5]

Для виконання інвентаризації земель замовник укладає договір про розроблення технічної документації з виконавцем. [17]

Строк складення технічної документації не повинен перевищувати шести місяців з моменту укладення договору. [18]

Інвентаризація земель включає обстежувальні, топографо-геодезичні та проектно-вишукувальні роботи, складення і оформлення технічної документації в паперовій та електронній (цифровій) формі. [18]

В процесі обстежувальних робіт проводять збір та аналіз виконавцем вихідних даних для проведення інвентаризації земель, складення робочого інвентаризаційного плану. Робочий інвентаризаційний план складається у разі, коли об'єктами інвентаризації є територія України, територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин, масив земель сільськогосподарського призначення. Робочий інвентаризаційний план не складається у разі інвентаризації окремої земельної ділянки (окремих земельних ділянок). Робочий інвентаризаційний план складається на основі чергового кадастрового плану або інших планово-картографічних матеріалів у межах міст та селищ у масштабі не менш як 1:5000, у межах

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						24
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

сіл та масивів земель сільськогосподарського призначення у масштабі не менш як 1:2000, у межах територій, визначених проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад, у масштабі не менш як 1:10000, у межах районів у масштабі 1:25000 із зазначенням меж: [17,18]

- ✓ об'єкта інвентаризації;
- ✓ адміністративно-територіальних одиниць, які ввійшли до складу об'єкта інвентаризації;
- ✓ територій, визначених проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад;
- ✓ земель незалежно від форми власності;
- ✓ земельних ділянок, які внесено до Державного земельного кадастру;
- ✓ обмежень у використанні земельних ділянок;
- ✓ обтяжень прав на земельні ділянки;
- ✓ меж та складу угідь. [17,18]

Межі земельних ділянок, які внесено до Державного земельного кадастру, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь зазначаються на робочому інвентаризаційному плані у масштабі не менш як 1:10 000. [20]

При відсутності відомостей у Державному земельному кадастрі виконавець за координатами поворотних точок, зазначених у проекті землеустрою щодо відведення земельних ділянок, технічній документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) або іншій документації із землеустрою, за якою здійснювалося формування земельних ділянок, визначає межі таких ділянок, угідь, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та зазначає їх на робочому інвентаризаційному плані. [18]

В єдиній державній системі координат проводяться топографо-геодезичні роботи з метою визначення або уточнення меж земельних ділянок, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь, які потребують уточнення або за якими неможливо визначити такі

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						25
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

межі під час виконання обстежувальних робіт. При виконання топографо-геодезичних робіт також здійснюється обстеження земельних ділянок щодо наявності та/або відсутності електромереж напругою 0,4 кВ і більше, магістральних трубопроводів та інших об'єктів, навколо яких встановлюється обмежене використання земельних ділянок. [18]

Середньоквадратична похибка визначення координат поворотних точок меж земельних ділянок відносно найближчих пунктів державної геодезичної мережі, геодезичних мереж згущення, міських геодезичних мереж не повинна перевищувати: [29]

- ✓ у мм. Києві, Севастополі та містах обласного підпорядкування - 0,1 метра;
- ✓ в інших містах та селищах - 0,2 метра;
- ✓ у селах - 0,3 метра;
- ✓ за межами населених пунктів - 0,5 метра. [23]

Розходження похибок не повинні перевищувати подвоєних значень допустимих середньоквадратичних похибок та їх кількість не повинна бути більш як 10 відсотків загальної кількості контрольних вимірів. [18]

При виконанні інвентаризації земель площа земельної ділянки зазначається до 1 кв. метра з урахуванням граничної похибки масштабу плану в разі, коли координати поворотної точки межі визначаються з точністю до 0,01 метра. [18]

Проектно-вишукувальні роботи передбачають оброблення даних, отриманих у результаті виконання топографо-геодезичних робіт. В процесі виконання проектно-вишукувальних робіт на робочому інвентаризаційному плані зазначаються межі земельних ділянок, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь, отримані за результатами виконання топографо-геодезичних робіт, складаються поконтурні відомості з експлікацією, в яких зазначаються номери контурів, площа земельних ділянок, їх кадастрові номери (у разі наявності), площа угідь, що фактично використовуються на момент проведення

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						26
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

інвентаризації, площа обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки, а також зведений інвентаризаційний план у масштабі згідно з вимогами. [17] Зведений інвентаризаційний план складається з дотриманням умовних позначень. Межі охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон, зон особливого режиму використання земель, водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, пляжних зон, територій та об'єктів екомережі та інших обмежень у використанні земель позначаються штрих пунктирною чорною лінією. [18]

Коли об'єктами інвентаризації є територія України, територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин, масив земель сільськогосподарського призначення складається зведений інвентаризаційний план. Не складається зведений інвентаризаційний план у разі інвентаризації окремої земельної ділянки (окремих земельних ділянок). [30]

Складаються окремо переліки земельних ділянок (земель): [31]

- ✓ наданих у власність (користування) з присвоєнням кадастрових номерів;
- ✓ наданих у власність (користування) без присвоєння кадастрових номерів;
- ✓ не наданих у власність та користування у розрізі угідь;
- ✓ що використовуються без документів, які посвідчують речові права на них;
- ✓ що використовуються не за цільовим призначенням;
- ✓ нерозподілених, невитребуваних земельних часток (паїв);
- ✓ відумерлої спадщини. [31]

Дані переліки узагальнюються у порівняльній таблиці із зазначенням у разі наявності розбіжностей, відповідно до якої готуються пропозиції щодо узгодження даних, отриманих за результатами проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, що

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						27
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

посвідчують право на земельну ділянку, та Державному земельному кадастрі. [29]

У зведеному інвентаризаційному плані зазначаються межі: [12]

- ✓ об'єкта інвентаризації;
- ✓ адміністративно-територіальних одиниць, які ввійшли до складу об'єкта інвентаризації;
- ✓ територій, визначених проектами формування територій і - встановлення меж сільських, селищних рад;
- ✓ земельних ділянок, наданих у власність (користування);
- ✓ земель і земельних ділянок, не наданих у власність (користування);
- ✓ земельних ділянок, що використовуються без документів, які посвідчують речові права на них, або не за цільовим призначенням;
- ✓ обмежень у використанні земельних ділянок;
- ✓ обтяжень прав на земельні ділянки;
- ✓ нерозподілених земельних ділянок, невитребуваних земельних часток (паїв);
- ✓ земельних ділянок (земель) відумерлої спадщини;
- ✓ складу та виду угідь;
- ✓ водних об'єктів і гідротехнічних споруд, дорожньої мережі, електромереж напругою 0,4 кВ і більше, продуктопроводів та інших об'єктів, навколо яких встановлюється обмежене використання земельних ділянок;
- ✓ зрошуваних та осушуваних земель. [20]

На зведеному інвентаризаційному плані чорним кольором зазначаються межі земельних ділянок згідно з документами, що посвідчують речові права на земельну ділянку, і Державним земельним кадастром; червоним кольором - межі земельних ділянок за результатами проведення інвентаризації земель. [18]

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		28

По результатам проведення інвентаризації земель виконавцями розробляється технічна документація відповідно до статті 57 Закону України “Про землеустрій”. [5]

Виконавці подають копії матеріалів, отриманих за результатами проведення інвентаризації земель, до місцевого фонду документації із землеустрою в паперовій та електронній (цифровій) формі. [17]

За результатами інвентаризації земель отримані відомості, вносяться до Державного земельного кадастру відповідно до Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України. від 17 жовтня 2012 р. № 1051 України. [25]

Висновок по розділу.

З врахуванням вищевикладених підходів, рекомендацій і вимог земельного законодавства в кваліфікаційній роботі зроблено аналіз та порядок проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення аграрного підприємства Великобагачанської селищної ради Миргородського району Полтавської області.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						29
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Миргородський район утворено 19 липня 2020 року згідно із Постановою Верховної Ради України № 807-ІХ від 17 липня 2020 року в рамках Адміністративно-територіальної реформи в Україні. До його складу увійшли: Миргородська, Гадяцька, Заводська, Лохвицька міські, Великобагачанська, Гоголівська, Комишнянська, Ромоданівська, Шишацька селищні та Білоцерківська, Великобудищанська, Великосорочинська, Краснолуцька, Лютенська, Петрівсько-Роменська, Сенчанська, Сергіївська сільські територіальні громади [21].

Рис. 2.2 Схема Миргородського району Полтавської області

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		31

Центральна частина Полтавської області, у тому числі й Миргородський район, лежить континентальній помірно-вологій кліматичній області помірного кліматичного поясу з прохолодною зимою і теплим (інколи спекотним) літом. Середньорічна температура повітря становить $6,2^{\circ}\text{C}$, найнижча у січні ($-6,5^{\circ}\text{C}$), найвища у липні ($+22,0^{\circ}\text{C}$). У середньому за рік випадає понад 560 мм атмосферних опадів, найменше у лютому, найбільше липень-серпень. [45]

Основна геологічна структура, в межах якої розташований Миргородський район, як і вся Полтавська область, Дніпровсько-Донецька западина та її схили, рельєф самого району рівнинний, лежить в межах Полтавської рівнини [41].

Поверхня має загальний нахил з півночі-північного сходу на південь-південний захід. Максимальна абсолютна відмітка рельєфу (205,2 м) на лівобережжі Полтавської області розташована за 15 км на захід від міста Миргород [45].

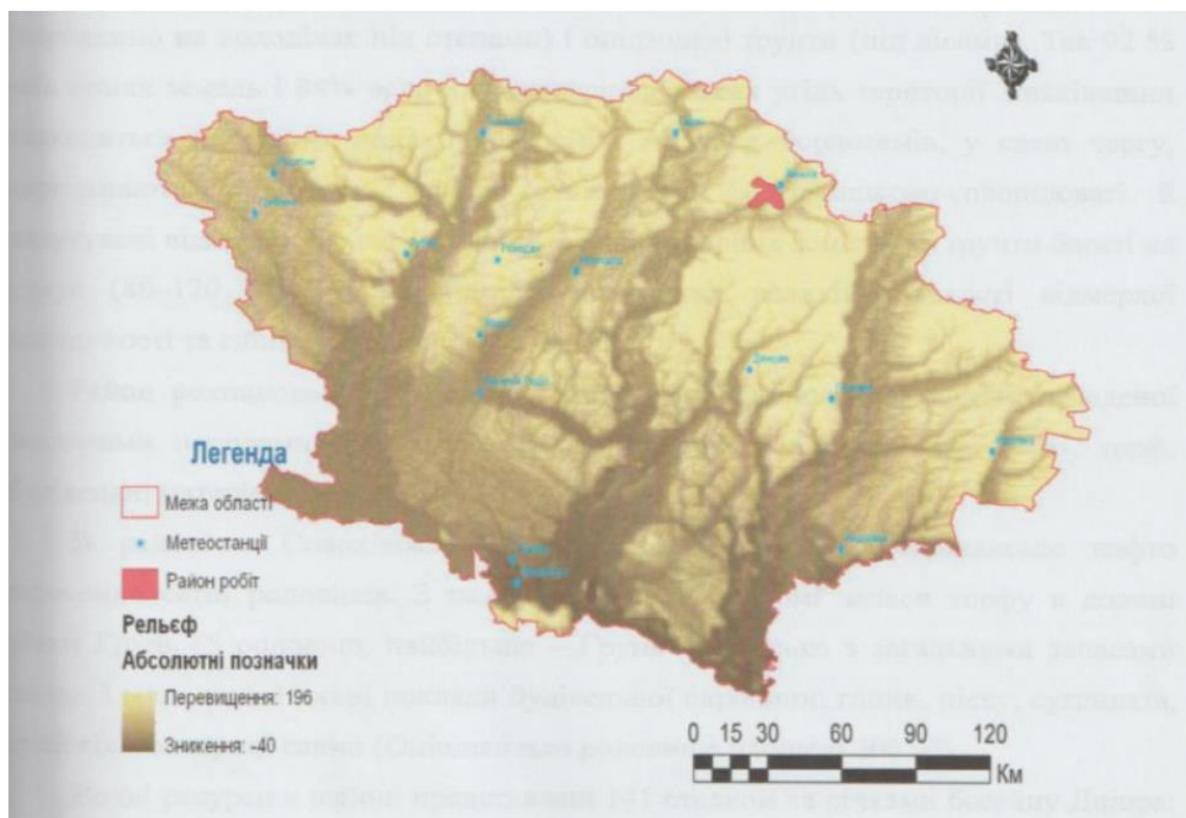

Рис. 2.3. Характеристика рельєфу місцевості Полтавської області

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		32

Незначна розмаїтість рельєфу й ґрунтоутворюючих порід на території Миргородського району сприяє формуванню порівняно простого ґрунтового покриву; сучасні процеси ерозії ґрунту (змив і розмив) слабовиражені. [29]

Ґрунти Миргородського району формувалися у помірному кліматі з майже оптимальним зволоженням; переважно на лісових карбонатних пухких породах, які вирізняються багатим мінеральним складом і мають гарні фізико-хімічні властивості; лучно-степовою і степовою рослинністю на слабо дренованих вододілах і терасах, та широколистяно-лісовою рослинністю на подрібнених правобережжях річок; на півдні області характерне неглибоке залягання грантових мінералізованих вод, на півночі - промивний водний режим; під впливом давнього господарського освоєння. [30]

У ґрунтовому покриві Миргородського району переважають чорноземи переважно на вододілах (під степами) і опідзолені ґрунти (під лісами). Так 90 % усіх орних земель і 81% всіх сільськогосподарських угідь території Миргородського району знаходиться на різних видах чорноземів. А серед чорноземів, у свою чергу, переважають чорноземи типові (включаючи їх залишково-солонцюваті та вилугувані відмінності), що займають 3/4 площі орних земель. Ці ґрунти багаті на гумус (80-110 см), який сформувався завдяки дуже великій кількості відмерлої рослинності та глибокій проникності вологи. Район розташований у межах Дніпровсько-Донецької западини, складеної осадовими породами, з якими пов'язані корисні копалини: газ, торф та багато інших копалин. [30]

Водні і ресурси в районі представлені: Головна водна артерія району – річка Псел, що належить до басейну Дніпра і є його лівою притокою. По району має довжину 39 км. Крім, Псла протікають ще такі річки: Хорол Удай, Сула. Багато штучних водойм, озер. [32]

Природно-заповідний фонд Миргородського району представлений найбільшим за площею і основним за природоохоронною значущістю природно-заповідним об'єктом регіону є регіональний ландшафтний парк

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						33
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

(далі – РЛП) «Гадяцький», створений у грудні 2011 року на площі 12803,3 га в межах долини річки Псел в його середній течії. [29]

Цінними у науковому відношенні для розширення природно-заповідної мережі Миргородського району є території долинно-річкової системи Хоролу – правобережної притоки Псла (басейн р. Дніпро). [27]

Створено ландшафтний заказник на площі близько 60 га, до складу якого увійшов байрачний ліс «Петрів Байрак» та степова балка «Кабанівка» [15]. Також місце зростання рідкісних видів рослин у заповідному урочищі «Яри-Загатки» [43].

Природно-заповідний фонд Миргородського району становить 10 об'єктів ПЗФ (3 заказника, 6 пам'яток природи та 1 парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва). З них 1 - загальнодержавного значення («Хомутецький парк»). Загальна площа ПЗФ - 1291,12 га. [30]

Децентралізація влади, проведення адмінреформи та зростання бюджетної самостійності громади призведе до покращення демографічної ситуації, створення кваліфікованих трудових ресурсів та оновлення застарілої матеріально-технічної бази. [27, 27]

Можливість розвитку району як рекреаційно-оздоровчого центру, розвиток зеленого туризму, рекреаційно-туристичної інфраструктури та системи дорожнього сервісу сприятиме покращення якості транспортної мережі, підвищенню рівня народжуваності, створенню робочих місць, впровадженню оновлення інфраструктури. [27]

Підтримка аграрного сектору, посилення товарних відносин з обласним центром та зростання попиту на свіжу органічну продукцію призведе до посилення контролю за внесенням хімікатів у ґрунти, що веде до деградації земель, підвищить рівень зайнятості та створить нові робочі місця та центри прямого експорту сільськогосподарської продукції. [27]

Ризики (визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз) Прискорена депопуляція населення району, особливо сільських територій та

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						34
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

відтік працездатної молоді до обласного центру, створюють ризики погіршення демографічної ситуації, через низький рівень народжуваності, що призведе до остаточної втрати робочих місць в сільській місцевості та відсутності кваліфікованих трудових ресурсів і наукових кадрів в районі. [27]

Відсутність впливу місцевої влади на підприємства, що забруднюють навколишнє середовище та низька екологічна свідомість мешканців посилюють екологічну байдужість жителів та недбалість контролю за внесенням хімікатів у фунти, що веде до деградації землі. [43]

Технологічна відсталість промисловості та зростання цін на енергоносії посилюють ризики низького рівня використання джерел альтернативної енергії, впровадження енерго-ефективних технологій. [28]

2.2. Використання земельних ресурсів району.

Земельні ресурси - сукупний природний ресурс поверхні суші як просторового базису розселення і господарської діяльності, основний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві.

Існує декілька видів кількісного розподілу земель: розподіл за категоріями земель (цільового призначення), за групами земельних угідь, за категоріями власників землі і землекористувачів та формами власності. У Земельному кодексі України відповідно до цільового призначення земельний фонд поділяється на дев'ять категорій [ст.19 ЗКУ].

За характером використання земель у виробничому процесі розрізняють дві групи категорій земель. До першої належать землі сільськогосподарського призначення і лісового фонду, де земля є головним засобом виробництва. Друга група - це землі всіх інших категорій, де земля є просторовим базисом для розміщення промисловості та інших галузей народного господарства. Структура земель Миргородського району за даними щорічника «Моніторингу земельних відносин в Україні 2014-2015» [18], в розрізі категорій, подано в таблиці 2.2 та на рис. 2.4.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						35
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Таблиця 2.2

Структура земель Миргородського району Полтавської області

№ п/п	Категорія земель	Площа, га	%
1	землі сільськогосподарського призначення	81553,53	80,06
2	землі житлової та громадської забудови	1178,33	1,16
3	землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	2170,74	2,13
4	землі оздоровчого призначення	6,98	0,01
5	землі рекреаційного призначення	91,75	0,09
6	землі історико-культурного призначення	-	-
7	землі лісгосподарського призначення	13314,76	13,07
8	землі водного фонду	2846,98	2,79
9	землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	705,93	0,69
Всього		101869,00	100

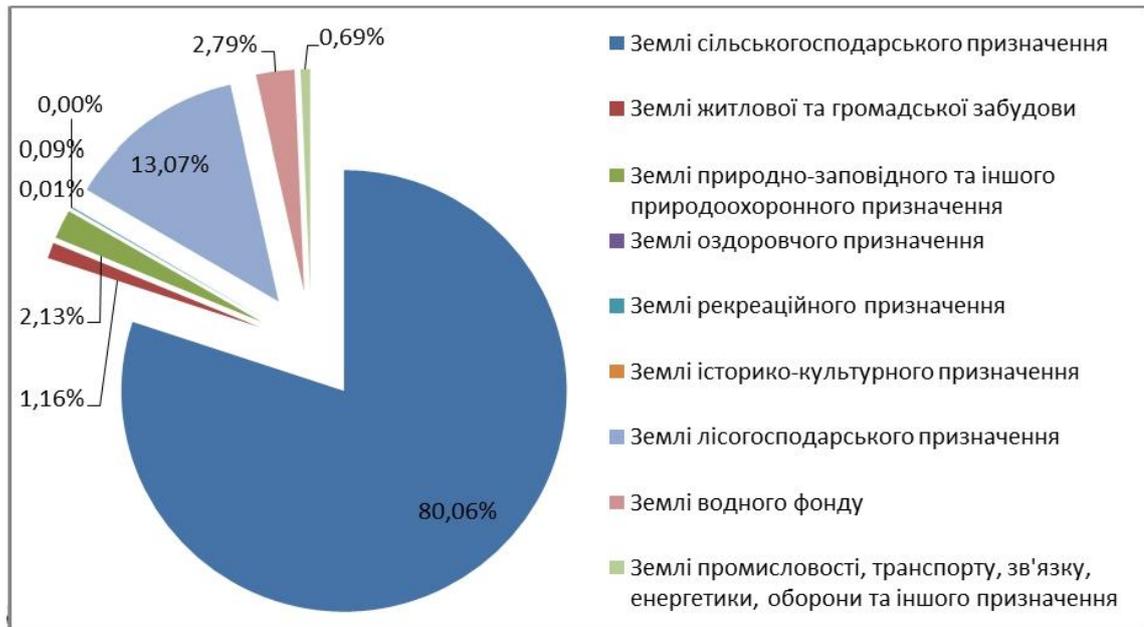

Рис. 2.4. Структура земель Миргородського району

Як бачимо (рис. 2.4), найбільшу площу займають землі сільськогосподарського призначення (80,06%), що свідчить про активне ведення землеробства. Також значні площі займають землі лісгосподарського призначення – 13,07 %.

Землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		36

сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури, у тому числі інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції, або призначені для цих цілей [19, ст.16].

До земель сільськогосподарського призначення належать: [19]

- сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги);
- несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель сільськогосподарського призначення, землі під господарськими будівлями і дворами, землями під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, землі тимчасової консервації тощо).

Сільськогосподарські та не сільськогосподарські угіддя Миргородського району наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3
Землі сільськогосподарського призначення Миргородського району

№ з-п	Назва	Площа, га	%
Сільськогосподарські угіддя			
1	Рілля	64507,14	79,10
2	Перелоги	0,00	0
3	Багаторічні насадження	642,78	0,79
4	Сіножаті	7102,10	8,70
5	Пасовища	7119,37	8,73
	Всього сільськогосподарських угідь	79371,39	97,32
Несільськогосподарські угіддя			
1	Під господарськими будівлями і дворами	1305,48	1,60
2	Під господарськими шляхами та прогонами	876,66	1,08
3	Землі які перебувають у стадії меліоративного будівництва та відновлення родючості	-	
4	Інші	-	
	Всього несільськогосподарських угідь	2182,14	2,68
ВСЬОГО земель сільськогосподарського призначення		81553,53	100

Як видно з таблиці 2.3 з усіх сільськогосподарських земель 81553,53 га) більшу частину займають сільськогосподарські угіддя 79371,39 га (97,32 %) з яких рілля займає площу 64507,14 га (79,10 %), багаторічні насадження – 642,78 га (0,79 %), сіножаті та пасовища – 14221,47 га (17,43 %). Несільськогосподарські угіддя займають площу 2182,14 га що складає всього 2,68 % від усіх сільськогосподарських земель Миргородського району (рис. 2.5).

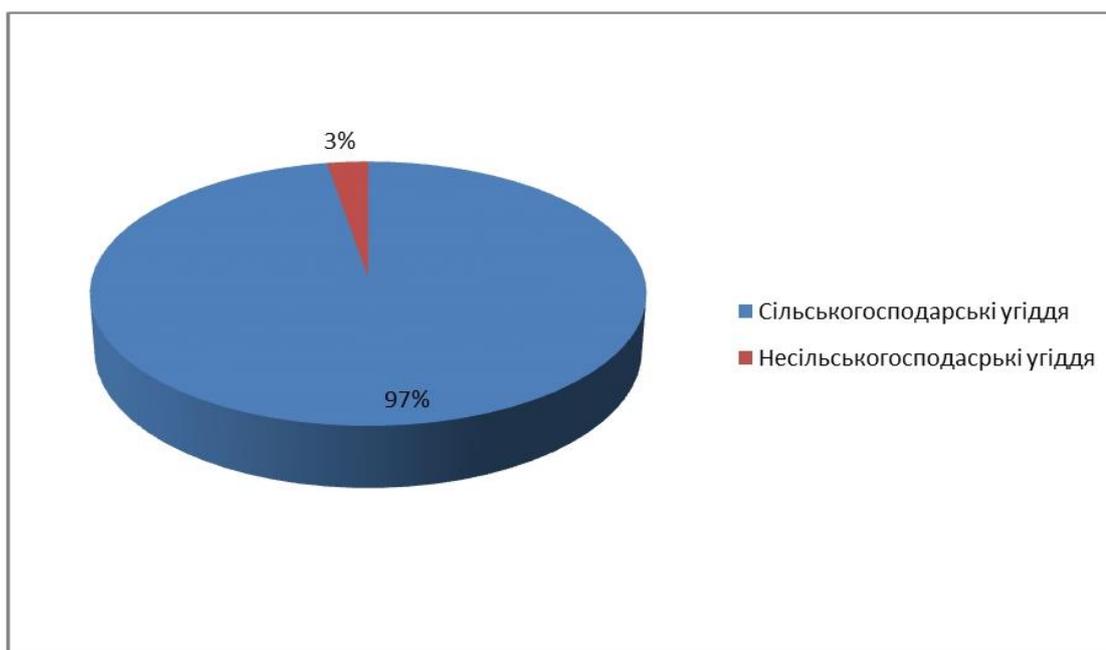

Рис. 2.5 Структура земель сільськогосподарського призначення Миргородського району.

Отже, землі Миргородського району характеризується великою часткою сільськогосподарських угідь, що є основою розвитку високоефективного аграрного виробництва. А структура сільськогосподарських угідь району свідчить про високий рівень їхньої розораності, що з одного боку, характеризує інтенсивне використання землі в сільському господарстві, а з іншого, необхідність відповідних заходів щодо захисту земель від вітрової і водної ерозії. [44]

На рис. 2.6 відображено сільськогосподарські угіддя Миргородського району в розрізі угідь, а на рис. 2.7 - несільськогосподарських угідь

Сільськогосподарські угіддя

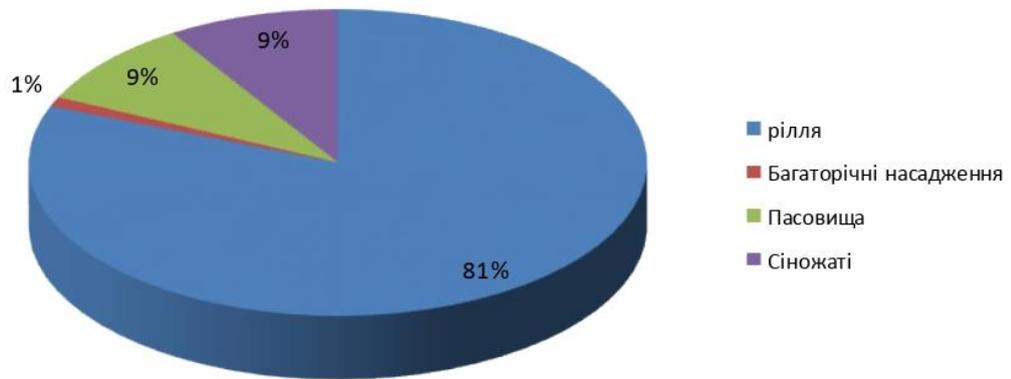

Рис. 2.6 - Структура с/г угідь Миргородського району

Несільськогосподарські угіддя

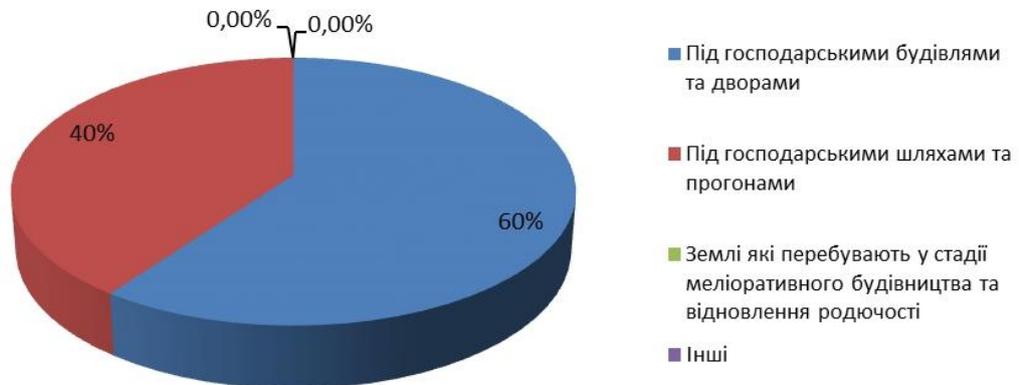

Рис. 2.7 - Структура не с/г угідь Миргородського району

Проаналізувавши діаграми, можна зробити висновок, що серед сільськогосподарських угідь найвищу вагу має рілля (81%), найменшу вагу мають багаторічні насадження (1%). Серед несільськогосподарських угідь

найбільшу вагу мають землі під господарськими будівлями та дворами (60%), а найменшу вагу мають землі під господарськими шляхами та прогонами (40%).

2.3. Топографо-геодезична забезпеченість території.

Топографо-геодезичні роботи виконуються в єдиній державній системі координат з метою визначення або уточнення меж земельних ділянок, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь, які потребують уточнення або за якими неможливо визначити такі межі під час виконання обстежувальних робіт. Під час виконання топографо-геодезичних робіт також здійснюється обстеження земельних ділянок щодо наявності та/або відсутності електромереж напругою 0,4 кВ і більше, магістральних трубопроводів та інших об'єктів, навколо яких встановлюється обмежене використання земельних ділянок..

Інвентаризація даних про земельні ділянки є складовою частиною робіт зі створення земельного кадастру. Інвентаризація земель – це одноразовий земельно-обліковий захід, у процесі якого одержують дані про правовий статус земель, їх просторове положення та економічний стан. Базовою одиницею при цьому є окрема ділянка, яка характеризується певним місцем розташування та має чітко визначений господарський та правовий статус. Результати інвентаризаційних зйомок є вихідними даними для обліку і систематизації даних, необхідних для впровадження інформації про правове, господарське, економічне положення кадастрових об'єктів на даній території. Інвентаризації підлягають як земельні ділянки, так і всі інженерні об'єкти, розташовані на даній території.

Інвентаризацію земель проводять геодезичними методами, які включають координування зовнішніх меж земельної ділянки, кутів повороту, меж окремих ділянок, визначення площ цих ділянок, визначення площ цих ділянок і угідь.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						40
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Використовуються наземні та дистанційні методи, зокрема аерофотозйомка. В проекті робіт здійснюється попередній розрахунок точності геодезичних вимірювань, особливо, у планово-висотній мережі, з метою забезпечення однозначного й точного визначення координат межових знаків.

Для забезпечення необхідної точності відображення прийнятої облікової одиниці площі, яка має бути в містах республіканського і обласного підпорядкування – 1 кв. м (0.0001 га); у містах районного підпорядкування і селищах – 15 м² (0.0015 га); у селах – 100 м² (0.010 га), похибка у визначенні координат точок знімального обґрунтування і межових знаків відносно найближчих пунктів державної геодезичної мережі не повинна перевищувати:

- ✓ у містах обласного підпорядкування – 10 см;
- ✓ у містах районного підпорядкування і селищах – 20 см;
- ✓ у селах – 40 см.

Помилка взаємного положення суміжних точок меж не повинна перевищувати 0.1 мм у масштабі плану. Рекомендуються такі масштаби створення земельно-кадастрових планів:

- ✓ у містах республіканського і обласного підпорядкування не дрібніше 1:500;
- ✓ у містах районного підпорядкування і селищах – не дрібніше 1:1000;
- ✓ в селах – 1:2000.

Відносна похибка у визначенні площі не повинна перевищувати 1/1000.

Роботи для інвентаризації земельних ділянок включають такі етапи: підготовчий, польовий, камеральний. У процесі підготовчого етапу вивчають завдання на виконання робіт; утворюють список землекористувачів і землевласників, для яких використовують інвентаризаційні роботи. У землевласників і землекористувачів збирають та вивчають такі вихідні матеріали:

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						41
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

- ✓ документи на володіння землею (копії відводів, рішення місцевих органів влади про виділення земельної ділянки, акти на володіння землею);
- ✓ поштову та юридичну адресу, належність до міністерства чи відомства;
 - виписку зі статуту підприємства про профіль виробництва;
- ✓ відомості про суміжних землекористувачів (назва, власник і т.д.);
- ✓ відомості про сторонніх землекористувачів і їх правовий статус;
- ✓ відомості про закріплення меж землекористувань (огорожа, будівлі, межові знаки);
- ✓ наявність і межі охоронних зон;
- ✓ матеріали попередніх інвентаризацій.

У службах населеного пункту вивчають такі матеріали й одержують копії:

- ✓ книгу реєстрації землеволодінь і землекористувань;
- ✓ матеріали відводів та попередніх інвентаризацій;
- ✓ успіх наявних планів населеного пункту в масштабах 1:500 – 1:10000 на ділянки інвентаризацій;
- ✓ дані про опорну геодезичну мережу (схеми мережі, витяги з каталогів координат і карток закладки пунктів, матеріали аерофотозйомок).

В результаті підготовчого етапу визначаються об'єми робіт, схеми мереж згущення опорної мережі, технологія та організація польових вимірювань.

Польові роботи розпочинають із натуральних обслідувань меж із сусідніми землевласниками чи землекористувачами на місцевості. З цією метою виконавець робіт разом із замовником та представниками суміжних землекористувань чи землеволодінь проводить узгодження і встановлення в натурі межі. В процесі цих робіт:

- ✓ встановлюють на місцевості межі і кути їх повороту;
- ✓ визначають характер закріплення меж (огорожа, стіна будівлі і т.д.);
- ✓ узгоджують місця закладки межових знаків;

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						42
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

- ✓ ведуть абрис, в якому вказують номери кутів повороту меж, проводять опис меж та сусідніх землеволодінь чи землекористувань.

При встановленні на місцевості меж між сусідніми землекористувачами можуть виникати розбіжності. Невирішені претензії фіксуються в протоколі розбіжностей, які підписує виконавець робіт та представники зацікавлених сторін.

Встановлення меж у цьому випадку виконується по фактичному їх положенню. Все це вказується в акті встановлення та узгодження меж. За результатами робіт по встановленню та узгодженню меж складається акт. Результати обстеження меж, зібрані матеріали про геодезичну мережу, копії планів на ділянки інвентаризації є вихідними для проектування мереж згущення опорної геодезичної основи. По закінченні польових вимірювань подаються такі матеріали:

- ✓ схеми опорної геодезичної мережі та вимірювань координування межових точок;
- ✓ журнали кутових та лінійних вимірювань;
- ✓ абриси меж землеволодінь (землекористувань) і розташування окремих угідь;
- ✓ акти встановлення та погодження меж;
- ✓ картки закладки опорних та межових знаків і акти здачі цих пунктів на нагляд за їх схоронністю.

В камеральних умовах за результатами польових вимірювань обчислюють координати і висоти пунктів опорної геодезичної мережі. Використовуючи одержані дані як вихідні, вираховують координати межових пунктів. Обчислення координат пунктів геодезичної основи і межових точок виконується в системі координат землекористування, яка повинна мати зв'язок із загальнодержавною системою координат. За координатами точок поворотів меж із розв'язанням обернених геодезичних задач визначають дирекційні кути (румби) і довжини сторін та периметр. Одержані величини є вихідними даними для складання плану зовнішніх меж.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						43
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

На плані показують планове положення меж земельної ділянки. Дирекційні кути сторін та їх довжини подаються на плані окремою таблицею. До плану додають опис меж .

Кадастровий план земельної ділянки складається після завершення всіх робіт з інвентаризації земель. На кадастровому плані, який складається в масштабі 1:1000, 1:2000, 1:5000, залежно від площі земельної ділянки і наявності топографічних матеріалів вказують всі суміжні земельні ділянки з відповідними номерами (кодами), які формуються відповідними управліннями. По завершенні всіх робіт з інвентаризації земель складається технічний звіт.

Точність картографо-геодезичних матеріалів і кадастрових планів.

Картографо-геодезичні матеріали, що використовуються для створення систем кадастрів, повинні відповідати певним вимогам, основними з яких є точність, достовірність інформації, зручність і наочність сприйняття, доступність.

Точність, достовірність і насиченість інформацією визначають масштабом і предметною специфікою кадастрових планів; зручність і наочність – системою умовних знаків і наповнюваністю інформацією про елементи і характеристики кадастрових об'єктів; наочність та зручність сприйняття залежать від насиченості деталями й елементами, можливості і легкості читання кадастрових планів та інших графічних документів.

Одним із найважливіших параметрів кадастрової інформації є точність матеріалів і документів кадастру, яка залежить від середніх квадратичних помилок при кадастрових зніманнях, від помилок, які допускаються під час обробки результатів польових вимірювань чи дигіталізації існуючих топографічних планів і карт або при обробці аерофотознімків. Для кадастрових документів (відомостей координат і висот межових точок, відомостей площ кадастрових ділянок і ін.) важливим параметром є середні квадратичні помилки поданих величин.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						44
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Масштаб картографо-геодезичних матеріалів визначає не тільки точність, а й наочність кадастрової інформації, а також трудомісткість, тривалість і вартість робіт із кадастрового знімання. Вибір масштабу знімальних робіт визначається необхідністю картографічного забезпечення кадастрових робіт у певному населеному пункті, цінністю кадастрових об'єктів, насиченістю території інженерно-технологічною та промисловою інфраструктурою, площею його території, станом топографо-геодезичного забезпечення тощо. Отже, вибір масштабу топографо-геодезичних матеріалів залежить від багатьох факторів і рівня подання кадастрової інформації. Оскільки масштаб, перед усім, визначає точність представлення основного (базового) рівня інформації.

Базовий масштаб кадастрового знімання – це співвідношення зображуваних на планах елементів з їх розмірами в натурі, що визначає всю сукупність робіт по збору і обробці кадастрових даних для їх відображення в графічному чи електронному вигляді й забезпечує збір, систематизацію і обробку кадастрової інформації в будь-якому масштабі. Основними вихідними матеріалами для складання кадастрових планів є топографічні карти й плани відповідних масштабів, а також матеріали аерофотозйомок. Базовим масштабом топографічних знімань є масштаб 1:500, оскільки в процесі знімання можна одержати точні і повні дані для складання топопланів усього масштабного ряду. Сучасна технологія створення кадастрових планів передбачає використання одних і тих же вихідних матеріалів, зокрема аерофотознімків, для створення як топографічних, так і кадастрових планів, але з відповідною специфічною для кожного плану інформацією. Отже, як із принципової (основоположної) точки зору, так і з технологічного погляду базовим масштабом кадастрового знімання земельної ділянки можна прийняти масштаб 1:500. Однак, при певних видах детальних кадастрових робіт даний масштаб не забезпечує необхідної точності. При визначенні площ цінних земельних ділянок точність цього масштабу також не задовольняє вимог грошової оцінки землі.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						45
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Отже, базовий масштаб кадастрових знімань, орієнтований тільки на створення планово-картографічних матеріалів кадастру, не може служити інтегральним критерієм точності збору кадастрових даних, як це прийнято в топографії.

Це зумовлює необхідність при обґрунтуванні вибору масштабу кадастрових знімань врахування інших спеціальних вимог, наприклад, точності визначення площ і встановлення положення межових точок земельних ділянок тощо. Точність кадастрових планів характеризує похибки відображення геометричних параметрів і об'єктів, їх взаємного положення. Показник точності кадастрових планів має важливе значення, тому що висновок про можливість використання вихідних матеріалів (наприклад, топографічних планів, геологічних карт та ін.) робиться саме за цим показником. В деяких випадках критерій точності може бути єдиним і достатнім показником можливості і технологічності створення кадастрових планів.

Висновки до розділу:

2.1. Миргородський район - район Полтавської області, розташований у північній та центральній частині Полтавської області та був утворений під час адміністративно-територіальної реформи в Україні 2020 року Входить до помірного кліматичного поясу з прохолодною зимою і теплим (інколи спекотним) літом.

2.2. Земельний фонд Миргородського становить 101869,00 га земель, значна частина яких припадає на землі сільськогосподарського призначення 81553,5312 га 80,06 %.

2.3. Картографо-геодезичні матеріали, що використовуються для створення систем кадастрів, повинні відповідати певним вимогам, основними з яких є точність, достовірність інформації, зручність і наочність сприйняття, доступність.

Точність, достовірність і насиченість інформацією визначають масштабом і предметною специфікою кадастрових планів.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						46
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

РОЗДІЛ ІІІ
ПРОЕКТНІ РІШЕННЯ ЩОДО ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ
АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА В МЕЖАХ
ВЕЛИКОБАГАЧАНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

3.1. Проектування геодезичної основи для інвентаризації земель.

Знімання на місцевості виконується з використанням супутникових геодезичних приймачів ГНСС, електронних тахеометрів, теодолітів тощо відповідно до вимог Інструкції з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА - 2.04 - 02 - 98), затвердженої наказом Головного управління геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України від 09.04.1998 № 56, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 червня 1998 року за № 393/2833, та Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками, затвердженої наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 18.05.2010 № 376, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16 червня 2010 року за № 391/17686.

Вимірювальне обладнання, яке використовується для виконання топографо-геодезичних робіт, повинно мати: сертифікат відповідності геодезичних приладів, згідно з наказом Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України від 19.02.2002 № 100 "Про затвердження Порядку оформлення та видачі сертифікатів затвердження типу засобів вимірювальної техніки, сертифікатів відповідності засобів вимірювальної техніки затверженому типу та свідоцтв про визнання затвердження типу засобів вимірювальної техніки" (у виробника/розповсюдника геодезичного обладнання); - свідоцтво Комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						46
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

(Держстандарту) щодо проходження приладами та обладнанням, що використовуються для метрологічної повірки.

У залежності від використаних методів польових вимірювань та геодезичного обладнання, яке застосовується для створення планової геодезичної основи (знімальної мережі) та виконання топографо-геодезичних робіт, можливі наступні варіанти представлення результатів виконання польових робіт:

- ✓ у разі використання теодолітів, мірних стрічок та рулеток схема знімальної геодезичної основи, яка виконується на топографічній основі, з позначенням прив'язки її до ДГМ чи ГМЗ;
- ✓ польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);
- ✓ журнал лінійно-кутових вимірювань (завірений печаткою виконавця);
- ✓ відомість обробки та характеристики визначення точок знімальної основи;
- ✓ відомість обчислення координат об'єктів кадастрової зйомки (меж, угідь, обмежень тощо);
- ✓ у разі використання електронного тахеометра схема знімальної геодезичної основи, яка виконується на -топографічній основі, з позначенням пунктів прив'язки до ДГМ чи ГМЗ (рис. 3.1.);
- ✓ польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);
- ✓ роздрукований електронний польовий журнал (завірений печаткою виконавця);
- ✓ відомість обробки та характеристики визначення точок знімальної основи;
- ✓ відомість обчислення координат об'єктів кадастрової зйомки (меж, угідь, обмежень тощо) (рис 3.2.);

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		47

- ✓ результати вимірювань в електронному вигляді у файлі формату *.sdr); у разі використання приймачів ГНСС (з безпосередньою прив'язкою до пунктів ДГМ):
- ✓ схема спостережень з позначенням прив'язки до пунктів ДГМ чи ГМЗ;
- ✓ польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);
- ✓ графік сеансу супутникових спостережень або протоколи супутникових геодезичних спостережень;
- ✓ відомість оброблення векторів;
- ✓ відомість координат вихідних та вимірних пунктів з оцінкою точності;
- ✓ результати спостережень в електронному вигляді у файлі формату Rinex.2x);
- ✓ у разі використання УПМ ГНСС, інших перманентних мереж:
- ✓ схема мережі з позначенням прив'язки до пунктів мереж спостережень ГНСС;
- ✓ польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);
- ✓ опис технології виконання спостережень;
- ✓ результати розрахунків координат вимірюваних точок;
- ✓ результати оцінки точності спостережень (принаймні, СКП);
- ✓ звіт про результати врівноваження, що генерується програмним забезпеченням пост обробки;
- ✓ файли "сирих" спостережень з кожного приймача (ровера) ГНСС у стандартному обмінному форматі (Rinex.2x);
- ✓ файли, отримані у постачальника сервісу та використані в процесі постобробки;
- ✓ звіт в стандартному форматі LandXML (при використанні режимів RTK знімання).

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						48
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

При зйомці на території Великобагачанської селищної ради Миргородського району по визначенню координат земельної ділянки виконувались GNSS-приймачем EMLID REACH RS2 №82436A4B6B65922E2114.

В якості координатної основи при виконанні робіт із землеустрою було використано послуги мережі перманентних GNSS-станцій компанії System Solution, сертифікованої в установленому порядку. GNSS-приймачі, розміщені на базових станціях мережі, сертифіковані в установленому порядку і мають метрологічні атестати. Положення базових станцій визначені в системі координат СК-63 і мають жорсткі зв'язки з пунктами УІМ ГНСС. GNSS-приймач, яким виконувались вимірювання, сертифікований в установленому порядку. **Перед початком робіт з постачальником послуг RTK-мережі, компанією System Solutions, був укладений договір.** В результаті спостережень отримано максимальне значення СКП = *0,050*, що задовольняє вимогам точності землевпорядного проекту.

Опис технології виконання спостережень. Спостереження виконувались в режимі реального часу (RTK) з використанням перманентних базових станцій мережі **System.NET**.

Доступ до серверу мережі здійснювався через мобільний Інтернет-зв'язок по стандарту GSM/GPSRS. Оператор послуг мобільного зв'язку: *ПрАТ «Київстар»*. Інтернет-адреса серверу мережі: *gnss.org.ua порт:20059*. Поправки від мережі передаються у стандартизованому форматі *RTCM v3.x*.

Для формування коригувальних поправок застосована технологія *мережевого RTK Master Auxiliary Corrections (MAX)*, що має відкритий алгоритм і прийнята комітетом RTCM 104 як стандарт для GNSS-мереж. Технологія передбачає формування поправок в режимі реального часу одночасно від кількох базових станцій, одна з яких – головна (Master), а інші – допоміжні (Auxiliary). Головна та допоміжні станції визначаються

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						49
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

автоматично, в залежності від положення приймача. Розрахунок RTK-поправок виконуються програмним комплексом *SurPad v4.0*, встановленому на сервері мережі.

Перевірка диференційного поля координатних поправок, які задаються мережами ГНСС. Контроль диференційного поля координатних поправок використаної RTK-мережі System.NET здійснювався на двох пунктах ДГМ - „Перекопівка”, „Семенівка” рис. 1, координати яких отримані в Науково-дослідному інституті геодезії і картографії.

№	Ідентифікатор пункту	Координати пункту (каталог)		Координати пункту (виміряні)	
		X, м	Y, м	X, м	Y, м
1	Перекопівка	5488696.839	4374406.066	5488696.829	4374406.036
2	Семенівка	5498939.109	4372870.853	5498939.119	4372870.823

Розбіжність у значеннях координат контрольних пунктів не перевищує 0,3 м, що відповідає п. 8 Порядку використання Державної геодезичної референцної системи координат СК63 при здійсненні робіт із землеустрою», затвердженого наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України № 509 від 02.12.2016р.

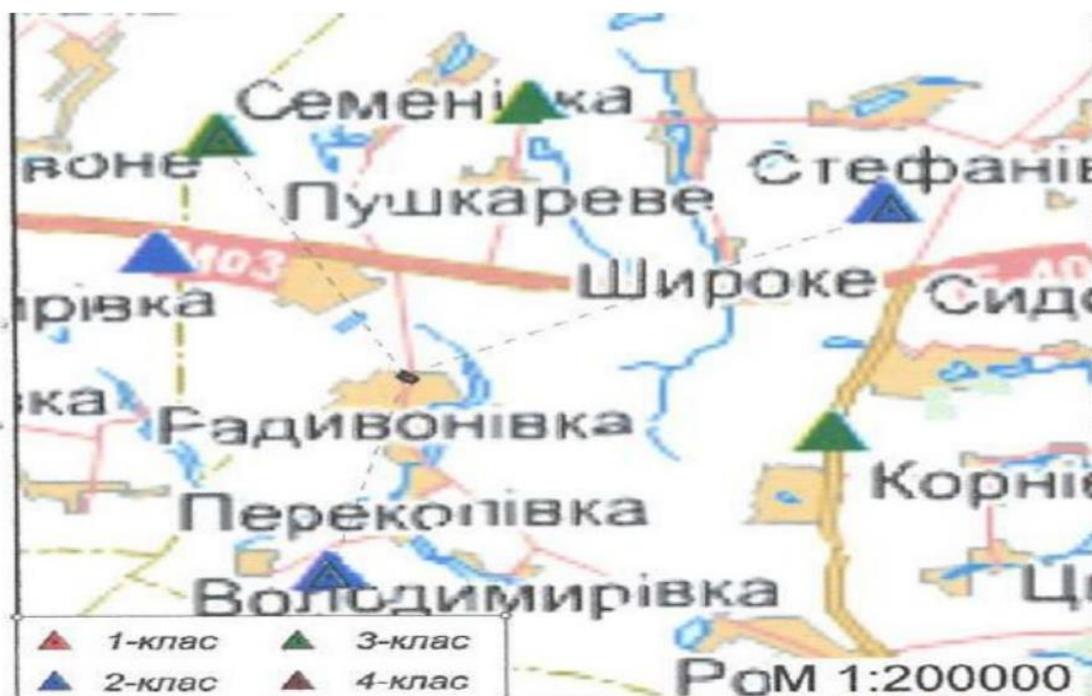

Рис. 3.1 Схема знімальної геодезичної основи.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		50

Після проведення зйомки були вираховані координати поворотних точок (додаток 1).

Для забезпечення необхідної точності відображення прийнятої облікової одиниці площі гранична похибка поворотних точок меж земельних ділянок відносно найближчих пунктів державної геодезичної мережі не повинна перевищувати:

- ✓ у місті Києві, Севастополі та містах обласного підпорядкування - 0,1 метра;
- ✓ в інших містах та селищах - 0,2 метра;
- ✓ у селах - 0,3 метра;
- ✓ за межами населених пунктів - 0,5 метра.

Під час проведення інвентаризації земель площа земельної ділянки визначається з точністю до 1 м² з урахуванням граничної похибки масштабу плану у разі, коли координати поворотної точки межі визначаються з точністю до 0,01 метра. У тих випадках, коли координати знімальної мережі визначаються не безпосередньо від пунктів Державної геодезичної мережі, а від станцій постійно діючої мережі спостережень глобальних навігаційних супутникових систем (УПМ ГНСС) необхідно дотримуватись наступного порядку:

- ✓ заключити договір з постачальником сервісів (копію договору необхідно навести у складі землевпорядної документації як підтвердження факту використання відповідного сервісу);
- ✓ виконати супутникові геодезичні спостереження у відповідності до вимог п.4.4 "Інструкції з топографічного знімання";
- ✓ застосувати до супутникових геодезичних спостережень диференційні поправки при використанні режимів RTK та VRS, які надаються сервісами мереж спостережень ГНСС;
- ✓ виконати опрацювання результатів вимірювань у відповідному програмному забезпеченні.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						51
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Камеральні роботи. Під час виконання камеральних робіт на робочий інвентаризаційний план наносяться межі земельних ділянок, обмежень (обтяжень) у їх використанні та межі угідь, отримані в результаті виконання топографо-геодезичних робіт. Складаються поконтурні відомості з експлікацією, в яких зазначаються номери контурів, площа земельних ділянок, їх кадастрові номери (за наявності), площа угідь на момент проведення інвентаризації, площа обмежень (обтяжень) земельних ділянок, а також складається зведений інвентаризаційний план у такому ж масштабі, що визначений для робочого інвентаризаційного плану. Окремо складаються реєстри земельних ділянок (земель) (додатки 2-12):

- ✓ наданих у власність (користування) з кадастровими номерами;
- ✓ наданих у власність (користування) без кадастрових номерів;
- ✓ не наданих у власність та користування у розрізі угідь;
- ✓ що використовуються без документів, які посвідчують право на них;
- ✓ що використовуються не за цільовим призначенням;
- ✓ невитребуваних земельних часток (паїв);
- ✓ відумерлої спадщини;
- ✓ меліорованих, деградованих, порушених земель.

Також при камеральних роботах виготовляються кроки межових знаків, які були за координовані на місцевості. В даній роботі було за координовано 6 межових знаки та присвоєні наступні номери (№ _____-002-00001, № _____-002-00002, № _____--002-00003, № _____--002-00004, № _____--002-00005, № _____--002-00006). Кроки знаків показані на рис. 3.2.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						52
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

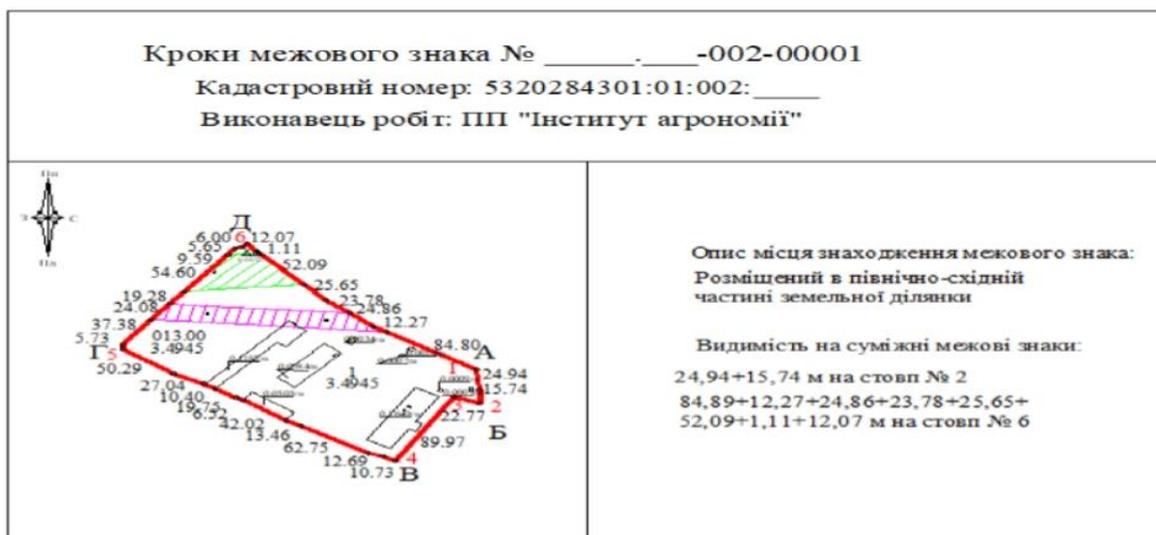

Рис. 3.2. Кроки межевих знаків.

На основі визначених реєстрів розробляється зведена порівняльна таблиця даних, отриманих за даними проведення інвентаризації земель, та інформації, що міститься у Державному земельному кадастрі, в якій за показують наявні розбіжності (табл. 3.1).

3.1. Зведена порівняльна відомість по складу земельних угідь на території Великобагачанської селищної ради Полтавського району Полтавської області

№ н/ч	Назва угіддя	Номер графи земельно-облікових даних	Площа земель, га		збільшення (+)	зменшення (-)
			по земельно-облікових даних станом на 01.01.2023 року	по матеріалах інвентаризації		
1	Сільськогосподарські угіддя:	3	3,4945	3,4945	-	-
2	Рілля	5	-	-	-	-
3	Сади	8	-	-	-	-
4	Сіножаті	11	-	-	-	-
5	Пасовища	12	-	-	-	-
	<i>Всього</i>		-	-	-	-
	<i>Сільськогосподарські землі</i>		3,4945	3,4945	-	-
6	Під госп. будівлями		3,4945	3,4945	-	-
7	Під госп.. шляхами		-	-	-	-
	Всього в межах населених пунктів:		3,4945	3,4945	-	-
	<i>Всього в межах плану:</i>		3,4945	3,4945	-	-

На зведеному інвентаризаційному плані відображається:

- ✓ межа об'єкта інвентаризації, межі адміністративно-територіальних утворень (одиниць), межі земельних ділянок, наданих у власність та користування, межі земель, не наданих у власність чи користування, наявні обмеження (обтяження), не витребувані земельні частки (паї), відумерла спадщина, межі земельних угідь з виділенням ріллі, що перебуває у державній власності;
- ✓ елементи гідрографії і гідротехнічні споруди, дорожня мережа, лінії електропередач (потужністю 04 тис. кВ і більше), нафто, газо, водопроводи, інші об'єкти, які мають захисні, охоронні та інші зони; - зрошувані та осушені землі.

На зведеному інвентаризаційному плані чорним кольором наносяться межі земельних ділянок згідно з документами, що посвідчують право на земельну ділянку, і Державним земельним кадастром; червоним кольором - межі земельних ділянок за результатами проведення інвентаризації земель.

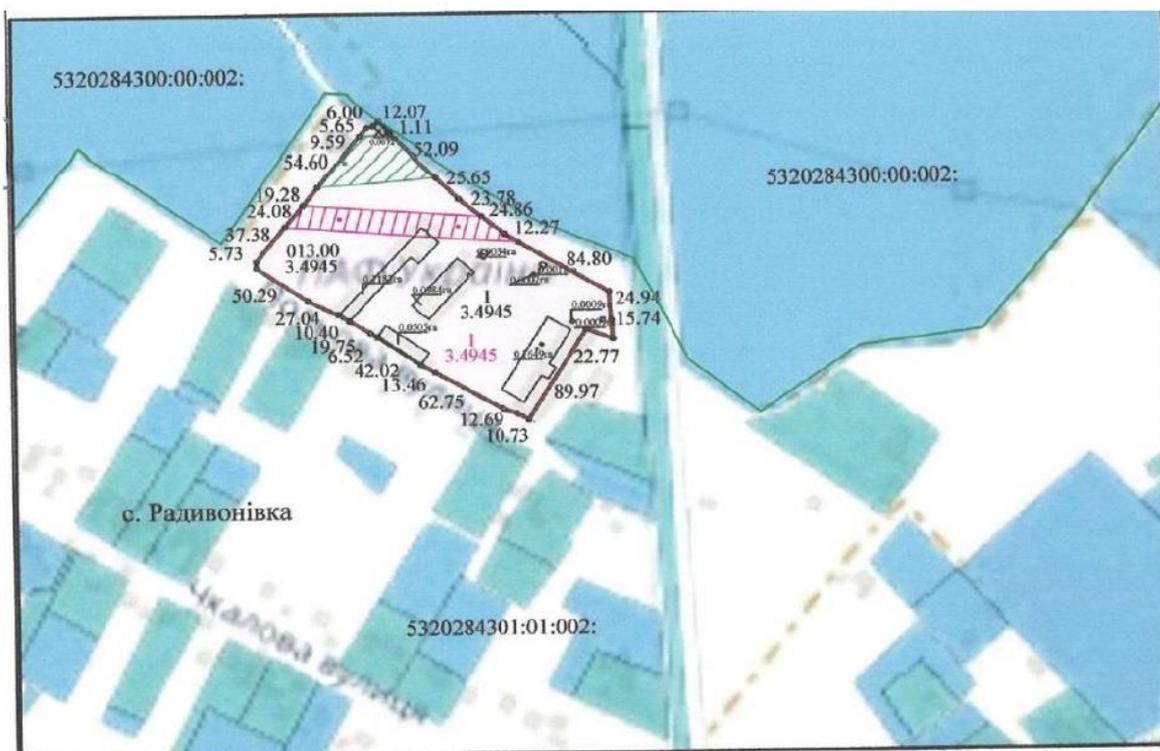

Рис. 3.3. Фрагмент зведеного інвентаризаційного плану.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		54

Після розробки графічних матеріалів виконують креслення перенесення меж земельної ділянки в натуру на місцевість з вихідними геодезичними даними рис. 3.4.

Креслення перенесення меж земельної ділянки в натуру

Проектні координати поворотних точок меж земельної ділянки			Координати перенесення в натуру (на місцевість) поворотних точок меж земельної ділянки			Відхилення	
№ з/п	X	Y	№ з/п	X	Y	dX(м)	dY(м)
1	5493382.41	4375740.46	1	5493382.41	4375740.46	0.00	0.00
2	5493341.83	4375743.14	2	5493341.83	4375743.14	0.01	0.00
3	5493350.12	4375721.94	3	5493350.12	4375721.94	0.00	0.00
4	5493273.15	4375675.37	4	5493273.15	4375675.37	0.00	0.00
5	5493406.09	4375457.79	5	5493406.09	4375457.79	0.00	0.00
6	5493531.01	4375557.48	6	5493531.01	4375557.48	0.00	0.00

Рис. 3.4. Креслення перенесення меж земельної ділянки в натуру на місцевість.

3.2. Складання технічної документації з інвентаризації земель.

Технічна документація із землеустрою щодо проведення інвентаризації земель складається:

1. Технічне завдання на виконання робіт з інвентаризації земель.
2. Пояснювальну записку, яка повинна містити інформацію про:
 - ✓ загальну характеристику земельної ділянки (в тому числі опис її місця розташування);
 - ✓ назву розпорядчого документа, на підставі, якого надана земельна ділянка, кому (відомості про власника (користувача) земельної

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		55

ділянки) та для яких потреб (цільове використання) надана земельна ділянка;

- ✓ загальну площу земельної ділянки, у тому числі у розрізі категорій земель та угідь;
- ✓ перелік вихідних пунктів геодезичної основи;
- ✓ опис методів знімання та перелік інструментів, за допомогою яких було виконано топографогеодезичні роботи;
- ✓ опис складу земельних угідь (експлікація земельних угідь згідно статистичних даних);
- ✓ порядок зберігання Технічної документації. Пояснювальна записка складається і підписується безпосереднім виконавцем робіт.

3. Текстові матеріали:

- ✓ рішення органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування або суду про проведення інвентаризації земель;
- ✓ копії документів, що містять вихідні дані, які використовувалися під час проведення інвентаризації земель;
- ✓ матеріали топографо-геодезичних вишукувань;
- ✓ реєстри земельних ділянок;
- ✓ пропозиції щодо узгодження даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, які посвідчують право на земельну ділянку, і Державному земельному кадастрі.

До копій вихідних даних, які використовувались під час проведення інвентаризації є вкопювання із Технічної документації по перерозподілу земель між землеволодільцями і землекористувачами рис.

3.5.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		56

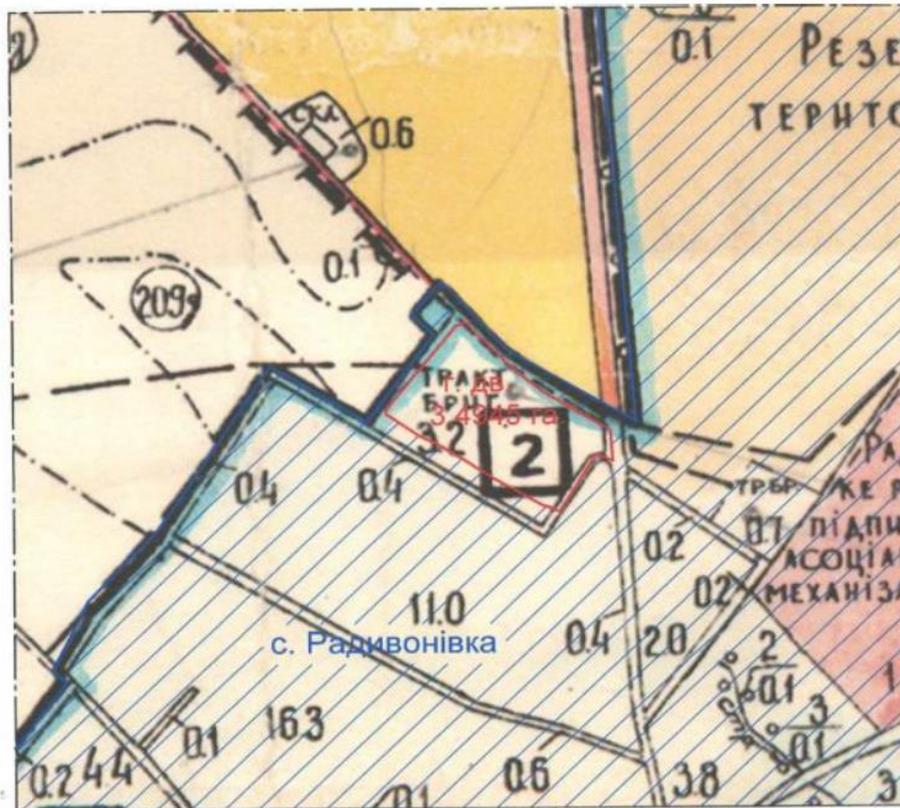

Рис. 3.5. Викопіювання з технічної документації по перерозподілу земель.

4. Графічні матеріали. Графічні матеріали складаються згідно з вимогами чинних нормативних документів України і виконуються на непрозорому матеріалі, як правило, за допомогою комп'ютерної техніки у форматі, кратному формату А4. В інколи можуть використовуватись інші формати, передбачені державними стандартами України та у масштабі, який читабельність зображення та всіх елементів креслень.

Графічні матеріали технічної документації складають:

- ✓ робочий інвентаризаційний план;
- ✓ зведений інвентаризаційний план;
- ✓ кадастровий план земельної ділянки.

На робочому інвентаризаційному плані показані межі об'єктів інвентаризації, земельні ділянки, які внесено до Державного земельного кадастру, межі кадастрових кварталів, номер та площа контура та вид земельних угідь рис. 3.6.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		57

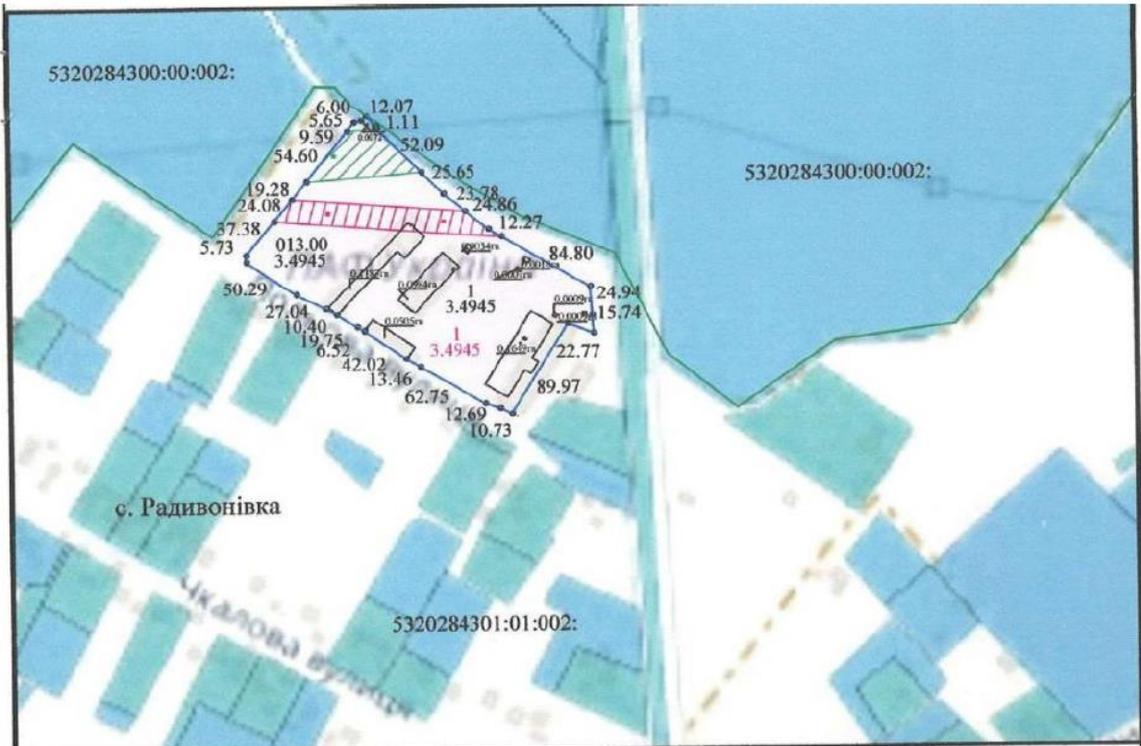

Рис. 3.6. Фрагмент робочого інвентаризаційного плану.

Після складають кадастровий план земельної ділянки, на якому показують межі земельної ділянки, експлікацію земель, площу та вид угіддя земельної ділянки, обмеження та обтяження використання земельної ділянки та опис суміжних землекористувачів рис. 3.7.

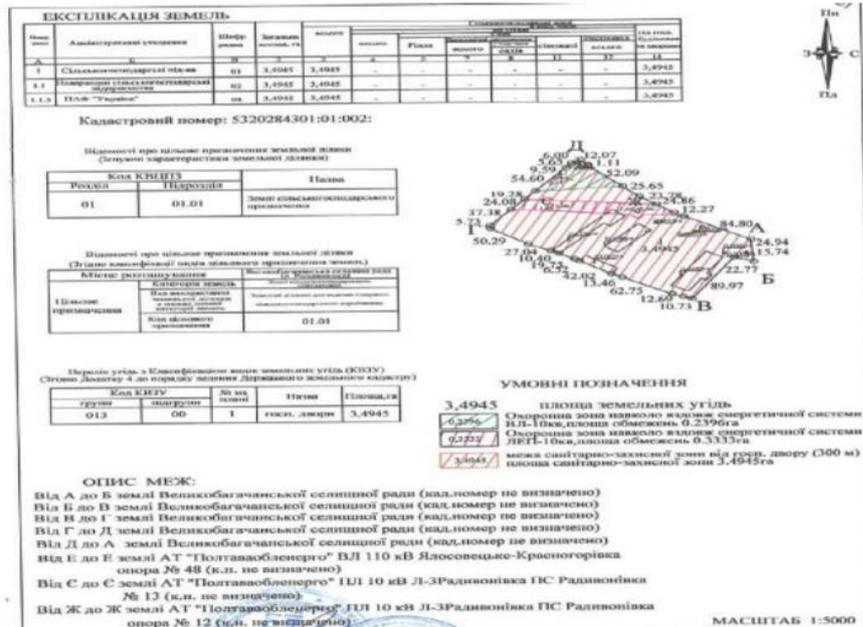

Рис. 3.7. Фрагмент кадастрового плану земельної ділянки.

Погодження та затвердження технічної документації.

Виготовлена в установленому по рядку технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель подається на затвердження замовнику. У випадку проведення робіт з інвентаризації земель відповідно до розділу 7 "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Державний земельний кадастр", за результатами якої здійснюється формування земельних ділянок, матеріали інвентаризації земель підлягають обов'язковому погодженню з територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що здійснює реалізацію державної політики у сфері земельних відносин, а також, у разі необхідності, з іншими органами, передбаченими при погодженні.

На земельній ділянці є обмеження у використанні земельної ділянки, саме охоронна зона навколо вздовж об'єкта енергетичної системи ВЛ – 110 кВ Ялосовецьке-Красногорівка, площа обмеження 0,2396 га опора № 48, охоронна зона навколо вздовж об'єкта енергетичної системи ПЛ 10 кВ Л-3 Радивонівка опори №№ 12, 13 площа обмежень 0,3333 га та санітарно-захисна зона від господарського двору (300 м).

Висновки до розділу:

Погоджена у такий спосіб технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель затверджується органами, які прийняли рішення про проведення інвентаризації.

Затвержені матеріали інвентаризації є підставою для внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру. Такі відомості підлягають внесенню до Державного земельного кадастру протягом семи робочих днів після передачі копій матеріалів, отриманих в результаті проведення інвентаризації земель, до місцевого фонду документації із землеустрою.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						59
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Висновок

Обсяг виконаних робіт з інвентаризації земель в Україні є недостатнім, що обумовлено як недофінансуванням з боку держави, так і браком зацікавленості у їх виконанні на місцях. Ця проблема потребує уваги як з боку органів державної влади, так і органів місцевого самоврядування. Запропонований єдиний методичний підхід з проведення інвентаризації земель в Україні в подальшому забезпечить ефективність використання земель, прискорить проведення розмежування земель державної та комунальної власності, створить передумови для формування прозорого земельного ринку. Це дасть змогу органам державної влади і органам місцевого самоврядування приймати ефективні управлінські рішення за рахунок надходжень коштів до відповідних бюджетів

В процесі розробки дипломного проекту, була вивчена спеціальна література, використанні матеріали ґрунтового, геоботанічного обстежень, дані природно-кліматичних умов, зроблено детальний аналіз матеріалів виробництва.

Миргородський район займає добре фізико-географічне місце розташування. Поєднання природно-кліматичних чинників сприяє розвитку аграрних відносин. Район має багатий земельний фонд, середній рівень господарської діяльності.

Підготовчі роботи включають збір та аналіз вихідних даних для проведення інвентаризації земель, складання робочого інвентаризаційного плану. Перед початком робіт з інвентаризації земельної ділянки проведено топографо – геодезичні вишукування з метою визначення просторових даних щодо земельної ділянки, що розташована в межах населеного пункту Радивонівка на території Великобагачанської селищної ради Миргородського району Полтавської області.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						61
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Топографо – геодезичні роботи виконувались GNSS-приймачем EMLID REACH RS2 №82436A4B6B65922E2114.

В якості координатної основи при виконанні робіт із землеустрою було використано послуги мережі перманентних GNSS-станцій компанії System Solution, сертифікованої в установленому порядку. GNSS-приймачі, розміщені на базових станціях мережі, сертифіковані в установленому порядку і мають метрологічні атестати. Положення базових станцій визначені в системі координат СК-63 і мають жорсткі зв'язки з пунктами УПМ ГНСС.

Під час виконання **камеральних робіт** складено робочий інвентаризаційний план на основі чергового кадастрового плану в масштабі 1:5000. На робочий інвентаризаційний план нанесено межі:

- ✓ об'єкта інвентаризації відповідно матеріалів Державного фонду
- ✓ документації із землеустрою та отриману в результаті топографо – геодезичних робіт;
- ✓ суміжних з об'єктами інвентаризації земельних ділянок;
- ✓ адміністративно – територіальних одиниць;
- ✓ угідь.

Складена поконтурна відомість з експлікацією, в якій зазначаються номери контурів, площа земельної ділянки, площа угідь, що фактично використовується на момент проведення інвентаризації, площа обмежень (обтяжень) у використанні.

Складено зведений інвентаризаційний план у масштабі 1:10000, відповідно вимог п. 24-25 Порядку, який містить межі об'єкта інвентаризації, наявні обмеження у використанні земельних ділянок, земельні угіддя, реєстр земельних ділянок (земель) не наданих у власність та користування у розрізі угідь, умовні позначення.

В ході проведення інвентаризації було виявлено, що площа та склад земельних угідь становить 3,4945 га, з них - землі сільськогосподарського призначення (господарські двори) – 3,4945 га.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						62
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Згідно вимог додатку 6 Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051, на земельній ділянці є обмеження у використанні земельної ділянки, саме охоронна зона навколо вздовж об'єкта енергетичної системи ВЛ – 110 кВ Ялосовецьке-Красногорівка, площа обмеження 0,2396 га опора № 48, охоронна зона навколо вздовж об'єкта енергетичної системи ПЛ 10 кВ Л-3 Радивонівка опори №№ 12, 13 площа обмежень 0,3333 га та санітарно-захисна зона від господарського двору (300 м).

Обробку матеріалів польових вимірювань виконано на персональному комп'ютері за допомогою геоінформаційної системи «Gis-6» та Digitals.

При узгодженні зовнішніх меж земельної ділянки зацікавленими сторонами зауважень і заперечень не виявлено. Межі земельної ділянки закріплені в натурі (на місцевості) межовими знаками (природними рубежами).

Відомості, отримані в результаті інвентаризації земель, внесені до Державного земельного кадастру. Цільове призначення земельної ділянки **01.01 для ведення товарного сільськогосподарського виробництва.**

Замовник документації із землеустрою відповідає вимогам частини п'ятої ст.28 Закону України «Про землеустрій». Виходячи з вище викладеного, рекомендується:

- ✓ затвердити технічну документацію із землеустрою щодо інвентаризації земельної ділянки сільськогосподарського призначення за межами населеного пункту Орданівка на території Диканської селищної ради Полтавського району Полтавської області.
- ✓ відомості, отримані в результаті інвентаризації земель, внести до Державного земельного кадастру.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						63
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

Список використаної літератури

1. Конституція України, - //Інфодиск «Законодавство України». – К.,2010;
2. Земельний Кодекс України ,- /Київ,- «Велес»,2001;
3. Податковий кодекс України, /Київ,- «Велес»,2015
4. Закон України «Про особисте селянське господарство» - /Інфодиск «Законодавство України». – К., 2003;
5. Закон України "Про землеустрій" - /Інфодиск «Законодавство України». – К., 2003;
6. Закон України ”Про охорону навколишнього природного середовища” №1264ХІІ від 25.06.1991р. із змінами, внесеними 09.02.2006р. Відомості Верховної ради (ВВР) // Інфодиск. «Законодавство України»
7. Законом України «Про охоронну земель» - /Інфодиск «Законодавство України». – К., 2003;
8. Закон України «Про державний контроль за використанням і охороною земель» - /Інфодиск «Законодавство України». – К., 2010;
9. Закон України «Про фермерське господарство» - /Інфодиск «Законодавство України». – К., 2003;
10. Закон України “Про господарські товариства“ №1576-ХІІ від 19.09.1991р. із змінами, внесеними 17.11.2005р. Відомості Верховної ради (ВВР) // Інфодиск. «Законодавство України»;
11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів» який набирає чинності 11.08.2010 року;
12. Закон України “Про топографо – геодезичну і картографічну діяльність”
13. Про Державний земельний кадастр / Закон України // Верховна Рада України; Закон від 07.07.2011 № 3613-VI.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						64
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 року № 1051 «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру».
15. Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Форма типового документа від 23.05.2012 № 513.
16. . Стандарт підприємства: "Склад та зміст технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)", Центр ДЗК України, 2013 р.
17. Калюжний М.Н., Дорош Й.М. Науково-методичні засади інвентаризації земель сільськогосподарського призначення / М.Н. Калюжний, Й.М. Дорош // Землевпорядний вісник. - 2011. - № 6. - С. 29-31.
18. 5. Мартин А.Г. Інвентаризація земель: як її здійснювати у сучасних умовах/ Земельний союз України. 27.05.2011 р. / А.Г. Мартин [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zsu.org.ua/index.php/andrij_martin/91_2011_05
19. Указ Президента України від 02.02.2002 року «Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян - власників земельних ділянок та земельних часток (паїв)» N 92/2002 від 02.02.2002р. Відомості Верховної ради (ВВР) // Інфодиск. «Законодавство України»;
20. Указ Президента України «Про невідкладені заходи щодо прискорення земельної реформи в сфері сільськогосподарського виробництва» № 666-94 від 10.11.1994р. Відомості Верховної ради (ВВР) // Інфодиск. «Законодавство України»;
21. Указ Президента України «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям» №720/95 від 08.08.1995р. Відомості Верховної ради (ВВР) // Інфодиск. «Законодавство України»;

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						65
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

22. Указ Президента „Про деякі заходи щодо поліпшення умов господарювання недержавних сільськогосподарських підприємств” №398/2000 від 09.03.2000 р. Відомості Верховної ради (ВВР) // Інфодиск. «Законодавство України»;
23. Указом Президент “Про стан додержання вимог законодавства та заходи щодо підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель” №121/2008 від 21.11.2005р. Відомості Верховної ради (ВВР) // Інфодиск. «Законодавство України»;
24. Інструкція з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА – 2.04 – 02 – 98), Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 року № 1051
25. Булигін С.Ю. Регламентация технологічного навантаження земельних ресурсів // Землепорядкування.-2003.-№1.-С.38-43
26. Булигін С.Ю., Думін Ю.В., Куценко М.В. Оцінка географічного середовища та оптимізація землекористування. Харків: ТОВ “Світло зі Сходу”, 2002.-168 с.
27. Гудзь В.П., Примак І.Д., Будьонний Ю.В., Танчик С.П. «Землеробство», Київ, «Центр учбової літератури», 2010 р.
28. Зубець М.В., Тараріко О.Г., Медведєв В.В., Булигін С.Ю. Державна служба охорони ґрунтів: актуальність, прогноз, пропозиції // Вісн. аграр. науки. – 2008. – № 2. – С.
29. Кривов В.М., Тихенко Р.В., Гетманчик І.П. «Основи землепорядкування» Київ, «Урожай», 2009 р.
30. Третяк А.М. Землепорядне проектування. Київ, 2006 р.
31. Третяк А.М. «Земельні ресурси в Україні та їх використання» К., ТОВ ЦЗРУ, 2003 р.
32. Третяк А.М., Дорош О.С. «Управління земельними ресурсами» К., ТОВ «Август Трейд», 2015 рік 462 с.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						66
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		

33. Третяк А.М., Друга В.М., Колганова І.Г. Землевпорядне проектування. Впорядкування існуючих сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань та їх угідь. К., 2008 рік 252 с.
34. Дисертація Князь Олександр Вікторович. Економічні основи формування землекористувань сільськогосподарських підприємств: дис. канд. екон. наук: 08.07.02 / Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В.Докучаєва. - Х., 2004.;
35. Руденко В.П. Географія природо ресурсного потенціалу України: У 3 ч. Підручник. – К.: ВД «К.- М. Академія». – Чернівці: Зелена Буковина. – 2009. – 568 с.
36. Методичні рекомендації до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи освітньої програми «Геодезія та землеустрій» / Г. І. Шарий, В. В. Щепак, Р.А. Міщенко, С.В. Нестеренко. – Полтава: Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, 2020. – 37 с.

					КРБ 301 пБЗ 9479390	Арк.
						67
Зм.	Лис	№ докум.	Підпис	Дат		